

LELKÉSZTOVÁBBKÉPZÉS

PROGRAMFÜZET

2019

KOLOZSVÁR
Protestáns Teológiai Intézet
400124 Cluj-Napoca
P-ța Avram Iancu nr. 13
0264-591368
secretariat@proteo.cj.edu.ro

PARAJD
Urbán Andor
Református Központ
537240 Praid
Str. Zsögöd nr. 553
0730-190067
uarkkparajd@gmail.com

KOLOZSVÁR
BBTE Református
Tanárképző Kar
400174 Cluj-Napoca
Str. Horea nr. 7
0264-590723
rt@rt.ubbcluj.ro

MAGYARÓZD
Bonus Pastor
Terápiás Otthon
547123 Ozd nr. 5
0265 483214
eva.adorjan@bonuspastor.ro

SEPSIKŐRÖSPATAK
Diakonia-Kapernaum
Keresztyén Alapítvány
Szabadidő Központ
527165 Valea Crișului
0733 065 373
emakkai@outlook.com

„**M**ost azért adj nekem bölcsességet és tudományt, hogy a te néped előtt mind ki-, mind bemehessek; mert vajon kicsoda kormányozhatja ezt a te nagy népedet?” (2Krón 1,10)

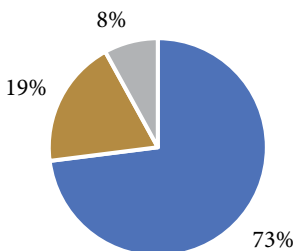
Kicsoda kormányozhatja Isten népét? Kicsoda lehet Isten szavának tolmácsa, Isten képviselője az emberek között? Salamon kérdése Isten minden szolgájának gyakori dilemmája. A szolgálatra való elhívás, a teológiai képzés idején szerzett tudás, a szolgálati eskü, az adott gyülekezettől vagy akár testülettől kapott megbízatás ellenére néha szembe kell néznünk ezzel a kérdéssel: vajon lehetek akár én is Isten alkalmas szolgája? Vajon valamiképpen nem váltam méltatlanná?

Salamon bölcsen élt az Istentől kapott, mesébe illően egyedi lehetőséggel: nem mulandó értékű, birtokolható dolgot kért, amit a rozsdá és a moly megemészthet vagy a tolvajok ellophatnak, hanem (még több) bölcsességet és tudományt. Élethosszig gyarapítható, időtálló, sőt értékben is növekvő ajándékokat. 21. századi lelkipásztorokként összehasonlíthatatlanul több eszközünk van a szolgálatra, mint Salamonnak volt – de semmivel sem kevesebb szükség van ma az Istentől kérhető és folyamatos odafigyeléssel gyarapítható bölcsességre és tudományra, mint évszázadokkal korábban volt. A folyamatos tanulás közmondásos jellemzője a magyar lelkipásztornak-papnak, keretek és komoly önfegyelem nélkül azonban nehéz az igényességet fenntartani.

A lelkésztoábbképzések az Istentől jövő bölcsesség és tudomány célba juttatásához próbálnak fegyelmezett és igényes kereteket biztosítani. 2014-es újraszervezése óta a továbbképzés rendszere a Romániai Református Egyházban szolgáló lelkipásztorok mindegyikének lehetőséget kínált a teológiai tudományokban való elmélyülésre, kiscsoportos, interaktív módszerű vagy plenáris előadásokban zajló tanulásra. Az alábbi ábrák szerint

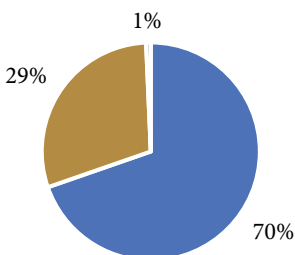
mindkét egyházkerület lelkipásztorai nagy arányban éltek ezekkel a lehetőségekkel.

Az Erdélyi Református Egyházkerület lelkipásztorainak részvétele a továbbképzésben

- Teljesítette továbbképzési kötelezettségét
- Nem gyűjtött elegendő kreditpontot
- Nem vett részt továbbképzésen

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület lelkipásztorainak részvétele a továbbképzésben

- Teljesítette továbbképzési kötelezettségeit
- Nem gyűjtött elegendő kreditpontot
- Nem vett részt továbbképzésen

2018 végén ez a továbbképzési ciklus lezárult, a kezdeti nehézségek ellenére van bőven okunk hálát adni Istennek, és gratulálni azoknak, akik a szerzett tudáson túl közösségi és lelki élményekkel is gazdagodtak. Köszönettel tartozunk azoknak is,

akik szervezőként, előadóként vagy akár egy-egy helyszínen kiszolgáló személyzetként hozzá tették a maguk részét a továbbképzések sikeréhez.

A 2019-es évvel új ciklus kezdődik a lelkészto-vábbképzés terén. A következő öt évben újabb 50 kreditet kell megszerezni a Zsinat erre vonatkozó, lelkészto-vábbképzést szabályozó érvényes határozatai értelmében. Az Országos Lelkészto-vábbképző Testület (OLTT) – csakúgy, mint minden évben – áttekintette az eddig lezajlott továbbképzések utáni visszajelzéseket, elemezte az eddigi jelentkezések, részvételi statisztikák mutatóit, és a következtetéseket levonva megtervezte az új továbbképzési ciklus első évét.

Továbbra is szeretettel biztatunk mindenkit arra, hogy a meghirdetett továbbképzések közül válasszon kedvére valót, de az egyházmegyei lelkészértekezletek keretében szervezett kreditpontos alkalmakon is igyekezzen részt venni. Ezen kívül az OLTT bátorítja az egyéni tudományos munkát, a *Református Szemle*, a *Studia Doctorum Theologiae Protestantis* és a *Studia Theologia Reformata Transylvanica* című, tudományosan megalapozott szaklapokban megjelent írásokat is kreditponttal értékeli. Ezúttal is biztatunk mindenkit, hogy akár doktori iskola keretében, akár attól függetlenül képezze magát, és az Istentől kapott ajándékok „...mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt, a tudomány mellé pedig mértékletességet, a mértékletesség mellé pedig tűrést, a tűrés mellé pedig kegyességet, a kegyesség mellé pedig atyafiakhoz való hajlandóságot, az atyafiakhoz való hajlandóság mellé pedig szeretetet. Mert ha ezek megvannak és gyarapodnak bennetek, nem tesznek titeket hivalkodókká, sem gyümölcstelenekké a mi Urunk Jézus Krisztus megismerésére nézve.” (2Pt 1,5–8)

Az OLTT nevében:

Beke Boróka

A lelkésztovábbképzés 2014-ben újraindult rendszere szerint minden lelkésznek 5 évente legkevesebb 50 továbbképzési kreditpontot kell összegyűjtenie. Ebből megközelítőleg harmincat tanfolyam jellegű továbbképzésen, a kiegészítő részt egyházmegyei lelkészértekezleten való részvétellel vagy egyéni tudományos munkával lehet megszerezni. Kreditpontoszerzésre olyan egyházmegyei lelkészértekezleteken van lehetőség, melyeket az Országos Lelkésztovábbképző Testület által akkreditált előadások valamelyikének meghívásával szerveztek. Amennyiben valaki tudományos előadást tart vagy szakfolyóiratban tanulmányt jelent meg, azzal ugyancsak kreditpontokat szerezhet. Az előadások, illetve publikált szaktanulmányok kreditponttal való értékelése évente a decemberi OLTT-gyűlés keretében történik. A vonatkozó kéréseket, az előadások rövid összefoglalójával, illetve a publikáció megjelenési helyének megjelölésével, az OLTT titkárságához kell eljuttatni.

A továbbképzésekre a programleírásnál található e-mail címen vagy telefonszámon, a közölt időszakban lehet jelentkezni. A jelentkezés a regisztrációs díj befizetésével válik véglegessé (a 16 kreditpontos képzésre 100 lej, a 28 kreditpontos képzésre 150 lej), melyet banki átutalással az Erdélyi Református Egyházkerületben meghirdetett továbbképzések esetén az

EPARHIA REFORMATĂ DIN ARDEAL,

CIF: 13729410

Banca: BCR CLUJ,

IBAN RO12 RNCB 0106 0266 0457 0488,

a Királyhágómelléki Református Egyházkerületben meghirdetett továbbképzések esetén az

EPARHIA REFORMATĂ DE PE LÂNGĂ
PIATRA CRAIULUI

CIF: 4390305

Banca: OTP BANK ORADEA,

IBAN RO34 OTPV 2200 0022 7590 RO03

számlaszámra lehet megtenni.

A banki átutalóra megjegyzésként fel kell vezetni a továbbképzés címét (vagy annak kezdő szavait) és a jelentkező lelkipásztor teljes nevét.

A regisztrációs díj felét a lelkipásztor, másik felét az egyházközsége (hivatalos munkaadója) fizeti.

A Lelkésztovábbképzés Szabályrendelete megtekinthető az Erdélyi Református Egyházkerület hivatalos honlapján, a www.reformatus.ro oldalon, a Törvénytár fül alatt. (http://www.reformatus.ro/admin/data/file/20131223/lelkesztovabbkepzes_szabalyrendelet.pdf)

Bővebb felvilágosítás Gáll Sándor OLTT-titkártól a 0731-344.207-es telefonszámon vagy a gallsandor@gmail.com e-mail címen igényelhető.

az OLTT nevében:

Gáll Sándor
OLTT-titkár

**Egyház és hitvallás
PTI – 2019.**

Előadók:

- Dr. Adorjáni Zoltán teológiai tanár
- Dr. Balogh Csaba teológiai tanár
- Drs. Benkő Tímea teológiai tanár
- Dr. Buzogány Dezső teológiai tanár
- Dr. Kállay Dezső teológiai tanár
- Dr. Kiss Jenő teológiai tanár
- Dr. Kolumbán Vilmos József teológiai tanár
- Dr. Papp György teológiai tanár
- Dr. Pásztori-Kupán István teológiai tanár
- Dr. Somfalvi Edit teológiai tanár
- Dr. Visky S. Béla teológiai tanár

Időpont: 2019. február 11–15.

Helyszín: Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet

Kreditpont: 28 pont

Helyek száma: 40 fő

Regisztrációs díj: 150 lej

Bejelentkezési határidő: 2019. január 25.

Jelentkezni lehet: a csbalogh@proteo.hu e-mail címen vagy a 0743-642.206-os telefonszámon dr. Balogh Csaba dékánnál, illetve a <http://proteo.hu/hu/esemenyek/10020> linken

„Ha tehát száddal úrnak vallod Jézust, és szíveddel hiszed, hogy Isten feltámasztotta őt a halálból, akkor üdvözülsz” – mondja Pál apostol (Róma 10,9). Bibliai szövegek sokasága tanúsítja, hogy ebben a bibliai kultúrkörben a személyes hit soha nem volt magánügy. Ennek megvallása, nyilvánosság előtti felvállalása az Istennel kapcsolatba kerülő ember számára nem csupán lehetőség, hanem mindenkori kötelesség is. Történeti perspektívában szemlélve azt látjuk, hogy a hitvallás tartalma időről időre, különböző tényezők figyelembevételével változott ugyan, viszont a hit nyilvános megvallásának a ténye mint a hívő ember önazonosságának, hovatartozásának az explicit

megjelenítése minden korban jelen volt. Az egyház történetében a hitvallások úgy állnak, mint valami mérföldkövek az Istennel együtt megtett út mentén. Egyszerre mutatnak visszafelé, az eddig megtett útra, és jelzik azt is, hogy a cél még odébb van. A hitvallás nem a célba ért hívő közösség kánonja, hanem az úton levő szentek útjelzője. Egyszerre jelzik az utat annak, aki azon jár, és szolgálnak intő jelül ott, ahol valaki eltért a kijelölt, közös ösvénytől.

A világban az Isten útját kereső egyház számára fontos újra és újra számba venni ezeket a mérföldköveket, és fontos újakat állítani a következő nemzedéknek. A Protestáns Teológiai Intézet által szervezett továbbképző célja az, hogy a teológia különböző szakterületei mentén egy-egy átfogó, szintézisszerű előadás keretében vagy konkrét példák, mélyfúrásokon keresztül állítsa az egyházat szolgáló lelkipásztori közösség elé a hitvallás kérdésének a fontosságát. Az előadások, szemináriumok visszatekintenek korábbi bibliai, óegyházi, reformátori példákra, anélkül azonban, hogy szem elől tévesztenék a mai egyház összefüggésében a hit megvallásának égető, gyakorlati megoldásra váró kérdéseit és problémáit is.

Palliatív alapképzés lelkipásztoroknak

Előadók:

- Ekkehard Höver lelkipásztor, palliációs szakelőadó
- Gyűjtő Katalin szociálpedagógus
- Mátyás Judith-Aranka szociális munkás

Időpont: 2019. március 11–13.

Helyszín: Parajd, Urbán Andor Református Konferenciaközpont

Kreditpont: 16 pont

Helyek száma: 16 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: 2019. február 11.

Jelentkezni lehet: a kovacsi@reformatus.ro e-mail címen vagy a 0731-344.209-es telefonszámon Kovács István előadótanácsosnál.

A súlyosan betegek és a haldoklók gondozása nagyon igényes szolgálat. Csak ha teljesen a beteghez fordulok, ha egész személyiségemet nyújtom, tehát „ott vagyok vele”, – csak így valósulhat meg a teljes és bizalmas kapcsolat.

Az olyan témák, mint „haldoklás, halál és gyász”, feloldják a haldoklókat gondozó személyek belső döbbenetét. Az egyházban dolgozók is állandóan kérik a segítséget ehhez a gondozáshoz és kommunikációhoz. Ez lesz ennek a továbbképzésnek is a súlypontja.

A továbbképzés alatt palliatív ismereteket fogunk elsajátítani, gyakorolni és elmélyíteni. A résztvevők egyfelől gyógyászati és gondozói ismeretekkel gyarapodnak, de pszichoszociális és spirituális aspektusokkal is: egy ember haldoklása: Miként éltem azt meg? – Milyen érzelmeket szabadított fel bennem a szomorú esemény? Olyan kérdések ezek, amelyekkel a képzés során találkozunk. Ugyanakkor olyan kérdésekkel is találkozunk, mint: Meg kell halnom? – Miképpen szembesülök e „valósággal” betegágyamon?

A súlyos beteget minden esetben a családjával együtt kell kezelni. Milyen gondozásra szorul a

család a maga gyászában? Milyen spirituális lépésekre van szükség, milyen szertartások segíthetnek a búcsúzásban? És mindenképpen, milyen magatartást kell tanúsítanom, hogy az hiteles és helyénvaló magatartás legyen? Csak ha rendelkezem ezzel a helyes tartással, nyújthatok másoknak is erre példát.

Egy lelkipásztortól elvárják, hogy hozzáértően álljon meg egy haldokló vagy már halott ember ágyánál, és hogy a hozzátartozókhoz helyesen viszonyuljon. A haldoklóhoz való viszonyulásnak a lelkipásztor viselkedése kell a kulcs legyen.

A megbékélés történelmi, társadalmi és egyházi vonatkozásai Lehetőségeink és szolgálataink az első világháborút követő világrendben

Előadók:

- Dr. Lukács Olga lelkipásztor, teológus, történész
- Dr. Fazakas Sándor lelkipásztor, teológus
- Dr. Bölcskey Gusztáv lelkipásztor, teológus
- Dr. Gorbai Gabriella valláspedagógus
- Dr. Püsök Sarolta lelkipásztor, teológus
- Dr. Péter István lelkipásztor, teológus, egyházszociológus
- Dr. Hodossy-Takács Előd lelkipásztor, teológus
- Dr. Lészai Lehel lelkipásztor, teológus

Időpont: 2019. március 27–29.

Helyszín: Kolozsvár, Bethlen Kata Diakóniai Központ

Kreditpon: 16 pont

Helyek száma: 16 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezési határidő: 2019. február 28.

Jelentkezni lehet: a lukacso@yahoo.de e-mail címen vagy a 0753-057.820-ás telefonszámon dr. Lukács Olga dékánál.

100 éve ért véget az első világháború, amelynek következményei latens és indirekt módon jelen vannak mind a napig egyházunk életében.

Az első világháború súlyos öröksége a protestáns egyházakat és az európai társadalmakat olyan kérdések és kihívások elé állítja, amelyek az elmúlt 100 évben időről időre fölmerültek, de tisztázásuk mindeddig elmaradt. Európa protestáns egyházai tisztában vannak az első világháború sokrétű következményeivel és konzekvenciáival.

Az elszenvedett és okozott igazságtalanságok, szenvedések és elnyomás tapasztalatai, valamint a történelemben, az egyének és csoportok életében jelen levő bűn és vétkek valósága arra indítja a protestáns egyházakat, hogy igyekezzenek az emberek számára olyan teret és lehetőséget nyitni, melynek keretei között emlékezni lehet a szenvedés történetére, az elszenvedett és okozott jogtalanságok sorozatára, és beszélni lehet a fájdalokról.

Az újonnan kialakuló világrendben százezrek kerültek hirtelen, saját hazájukban, kisebbségi helyzetbe. Habár a győztes, illetve nyertes hatalmak a kisebbségek kollektív jogainak biztosítására elkötelezték magukat, és ezt a népszövetség keretein belül amúgy is biztosítani kellett volna, mégis a történelem ezekben az országokban e jogok tudatos és tendenciózus elhanyagolását vagy megsértését mutatja. Etnikai csoportok szórványhelyzetben a mai napig küzdenek a jogaik elismeréséért, és azért a lehetőségért, hogy saját nyelvi, vallási és kulturális identitásukat ne csak a privát szférában, hanem kollektíven gyakorolhassák és megőrizhessék.

Az etnikai és kisebbségi helyzetből adódó hátrányok, igazságtalanságok tudatosítására és feldolgozására ad lehetőséget a továbbképző.

A 100 évvel ezelőtti szomorú tapasztalatok alkalmat adnak arra, hogy a lelkészek közösen, kritikusan és önkritikusan tekintsék át a történelemben megtett utat, elemezzék a mai társadalmi, gazdasági és politikai folyamatokat, és vegyék észre az igazságosabb struktúrák felépítésére kínáló

lehetőségeket. Hogy ez a feladat részleteiben mi-ként alakul, ahhoz ad impulzusokat, konkrét kon-textuális meghatározást a továbbképző.

Az előadások és az előadásokhoz kapcsolt gya-korlati foglalkozások arra összpontosítanak, hogy miként lehet a megbékélést szorgalmazni, és milyen biblikus megoldások lehetségesek a társadalmi igazságtalanságok orvoslására.

Az előadásokon való aktív részvétel lehetővé teszi a résztvevők számára, hogy olyan speciális szaktudásra tegyenek szert, mely megkönnyíti számukra a megbékélés, megbocsátás és elégtétel folyamatát.

Könyvészet

- Fazakas Sándor *Vétkezünk... Egyház a történelmi és társadalmi bűnösszefüggések rendszerében*, L'Harmattan, Budapest, 2017.
- Fazakas Sándor: *Emlékezés és megbékélés. A múlttal való szembesülés egyházi és teológiai kritériumai*, Kálvin Kiadó. Budapest, 2004.
- Fazakas Sándor: „Új egyház felé?” – *a második világháború utáni református egyházi megújulás ekkleziológiai konzekvenciái*, Debrecen, 2000.
- Visky Sándor Béla: *A filozófia keresztje. A megbocsátás problémája Vladimir Jankélévitch morálfilozófiájában*, Theologia Praxis; Exit, Kolozsvár, 2016.
- Lukács Olga: *A felvilágosodás és a liberalizmus hatása az erdélyi egyházak kapcsolatára*, Presa Universitară. Kolozsvár, 2016. <http://www.editura.ubbcluj.ro/bd/ebooks/pdf/1954>.
- Lukács Olga: Erdélyi felekezeti viszonyok a kommunista rendszer első évtizedében. In: *Gazdasági, társadalmi és szellemi modernizáció Kelet-Közép-Európában. In honorem Prof. Univ. Dr. Csucsuj István*. Szerkesztette / Coordonatori: Lönhárt Tamás, Nagy Róbert Miklós, Hunyadi Attila-Gábor, Ed. Argonaut, Kolozsvár / Cluj-Napoca, 2017, 226–236.

- Lukács Olga (szerk.): *Az erdélyi egyházak és vallási közösségek rövid története*, Presa Universitara, Kolozsvár, 2008.
- Kiss Jenő: Megbékélés, exoneráció, megbocsátás. *Theológiai Szemle*, 2017. 60.4. 283–289.
- Lészai Lehel: *Újszövetségi bibliokateológia*, Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2012.
- Lészai Lehel: *Discipleship in the Synoptics*, Evangelische Verlagsanstalt GmbH, Leipzig, 2017.
- Hodossy-Takács Előd: „Ellenségeinket Ő taposassa el”: Háború-ideológia az ókori Izraelben, in: Szécsi József (szerk.) *Keresztény-Zsidó Teológiai Évkönyv 2004*, Budapest, Magyarország, Keresztény-Zsidó Társaság, 2005, 100–105.
- Klein, Christoph: *Bosszú helyett megbocsátás*, Kálvin, Budapest, 2003.
- Volf, Miroslav: *Ölelés és kirekesztés*, Harmat, Budapest, 2001.
- Püsök Sarolta: A dialógus és feltételei a megbékéléshez vezető úton. *Református Szemle*, 2010. 103. évf. 6. sz. 626–636.

Szenvedélybeteg és családja a gyülekezetben – mit tehetünk?

Előadók:

- Bartha Éva MA, klinikai szakpszichológus, pszichodráma-asszisztens
- Horváth Levente PhD, lelkipásztor, kontextuális lelkigondozó
- Horváth Mária BA, szociális munkás

Időpont: 2019. május 6–8.

Helyszín: Magyarózd, Maros megye

Kreditpont: 16 pont

Résztevők száma: 16 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezési határidő: 2019. április 5.

Jelentkezni lehet:

a levente.horvath@bonuspastor.ro e-mail címen vagy a 0740-056.396-os telefonszámon dr. Horváth Levente teológiai tanárnál.

Gyakran tapasztaltam szakember munkatársaimmal együtt az elmúlt 23 év alatt (amióta a Református Mentő Misszió és Bonus Pastor Alapítvány működik), hogy a lelkipásztorok sokféle kudarcot és frusztrációt élnek meg a gyülekezetükben élő függők és családjaik lelkigondozása és támogatása terén. Ilyenkor több eset áll fenn. Egyik az, amikor néhány kudarcot követően tehetetlenül lemondanak több hatástalan kísérlet nyomán a további segítségről, a frusztráció azonban ott marad. Más esetben belátják, hogy lelkigondozói képzettségük és tudásuk ellenére nem jó ezt egyedül próbálgatni, és a tapasztalt keserű tehetetlenségük miatt szakembert vonnak be a gondozásba, valamelyest működtetik a szociális hálót is, de maguk végül nem érzik magukat kompetensnek a segítségben. Ilyenkor a teológiai képzettségük gyümölcsöztetését és lelkigondozói habitusukat, talentumaik aktiválását és a gyülekezeti segítség lehetőségét adják föl. A frusztráció így is visszamarad. Nem sikerül ugyanis, még ha szakembert vonnak is be

és a szociális háló lehetőségeit veszik is igénybe (főleg ha az világi és nem hitvalló szakember), hogy a függő felépülését a gyülekezeti közösségbe való visszaépülés is kövesse. A gyülekezet se funkcionál ez esetben terápiás és diakóniai közösségként a kliens számára.

A tanfolyam célja: tudatosítani a lelkipásztorokban, hogy nem kell egyedül kínlódniuk, szakemberekkel és a Bonus Pastor munkatársaival együtt lehet működni, fel lehet ismerni, hogy meddig terjednek a saját kompetenciáink határai, és azon túl a Református Mentő Misszióknak nyújtotta lehetőségekkel is lehet élni. Ám mindenekelőtt ezt egy addiktológiai alapképzés tudja megoldani, amelyet sajnos Romániában még sehol nem lehet igénybe venni, de munkatársaimmal ezen a téren képzetek lévén, mi magunk is biztosíthatjuk. Ezen túl célunk az is, hogy fontos kontextuális lelkigondozói és teológiai ismeretek felől is felajánljuk a konkrét, gyakorlati eszközöket. Képzésünket ezért az elmélet azonnali gyakorlatba ültetésével is kombináltuk: ehhez ideális a Terápiás Otthonban lévő lakókkal és a 9 hónapos bentlakásos programjukkal való megismerkedés, valamint az interaktív műhely és az esetelemző szupervíziós lehetőség is.

Ezért építettük úgy föl a tanfolyamot, hogy a lelkipásztorokat megismertessük a függőségek felismerésének és működésének lényegével, a családtagjaik gondozási lehetőségeivel, a dependencia és kodependencia közös játszmáinak diagnózisával és kezelési esélyeivel. Szem előtt tartjuk mindig a lelkipásztorok szerepét ebben a rehabilitációs folyamatban, így tehát kompetens eszközöket szeretnénk nekik adni, és ugyanakkor elsajátítható készségeket szeretnénk kifejleszteni a képzés során. Végül megismertetnénk a Bonus Pastorral való együttműködés módjaival, és a felépülő függő és családja gyülekezeti integrálásának, bevonásának és támogatásának lehetőségeiről, sőt a konkrét és gyakorlati támogatásuk módjairól szeretnénk eszmecserét folytatni.

Könyvészet

- Ferenczi Zoltán: *Drog és vallás, Gyakorlati kézikönyv lelkipásztoroknak, diakónusoknak és gyülekezeti munkásoknak*, Kálvin János Kiadó, Budapest, 2001.
- Klein, Hans: *Alkoholfüggőség és családgondozás*, Bonus Pastor Alapítvány – Koinónia kiadása, Kolozsvár, 2001.
- Reith, Eberhardt: *Az alkoholizmus – betegség?* Bonus Pastor Alapítvány – Koinónia kiadása, Kolozsvár, 2001.
- Gombola András: *Nem hagyhatom kint Istent*, Luther Kiadó, Budapest, 2016.
- Welch, Ed: *Addictions: A Banquet in the Grave – Finding Hope in the Power of the Gospel*, P & R Publishing, United Kingdom, 2002.
- May, Gerald G.: *Függőség és kegyelem*, Harmat kiadó, Budapest, 2006.
- Michielsen, May – Mullingen, Wim van – Hermkens, Leen (szerk.): *Összetartozásban – A kontextuális segítsérről*, Exit kiadó, Kolozsvár, 2010.

Akadálymentesített gyülekezet

Előadók:

- Makkai Péter lelkipásztor, szociális munkás
- Sógor Enikő pszichológus, korai fejlesztési szakember
- Demeter Zsuzsa gyógypedagógus
- Vinczi Zsuzsa szociális munkás
- Olcsvári Tünde pszichológus

Időpont: 2019. május 8–10.**Helyszín:** Sepsikőröspatak, Diakónia-Kapernaum Keresztyén Alapítvány Szabadidő Központ**Kreditpont:** 16 pont**Helyek száma:** 15 fő**Regisztrációs díj:** 100 lej

Bejelentkezés: 2019. április 12.

Jelentkezni lehet: a makkaip@yahoo.com e-mail címen vagy a 0724-000.467-es telefonszámon Makkai Péter lelkipásztornál.

Az ÍH már tíz éve foglalkozik a fogyatékkal élők társadalmi integrációjával – mindez munkahelyi, lakhatási, szabadidő-eltöltési tevékenységeket és területeket jelent, amelyek során több sikert, de kudarcot is értünk el. Tapasztalataink szerint a református egyházunk gyülekezeteiben, annak ellenére, hogy az igehirdetésekből gyakran téma a fogyatékkal élők története, a gyakorlatban azt látjuk, hogy a fogyatékkal élők és családjaik hiányoznak istentiszteleteinkről, programjainkról. Nem elég az épületeink törvény szerinti akadálymentesítése, az egész gyülekezet szellemi-lelki nyitottságát, érzékenységét kell ebbe az irányba előmozdítanunk.

A fogyatékkal élők és családjaik elszigetelődése osztársadalmi probléma. Segítség és támogatás nélkül helyzetükből nem tudnak kilépni, és ez hatványozottan érvényes a gyülekezeteinkre nézve.

A lelkésztovábbképző tanfolyamunk célja az attitűdök és kompetenciák fejlesztése annak érdekében, hogy minden gyülekezeti tag érzékenyebbé váljon, társadalmi részvétele növekedjen, valamint a fogyatékkal élők iránti felelőssége kialakuljon.

Könyvészet

- Könczei György – Kálmán Zsófia: *A Taigetosztól az esélyegyenlőségig*, Osiris, 2002.
- Erik W. Carter: *Including People with disabilities in faith communities*, 2013.
- Gerard Egan: *Segítő készségek fejlesztése*, 2007.
- Bagdy Emőke – Telkes József: *Személyiségfejlesztő módszerek*, 2004.
- Gere Ilona: *Kapcsolatépítés fogyatékos ügyfelekkel*, 1998.

Egyházi épített örökségünk fenntartása és megóvása – műemlékvédelemről, örökségvédelemről lelkipásztoroknak

Előadók:

- Sebestyén József c. egyetemi docens, építész, műemlékvédelmi szakmérnök

Időpont: 2019. május. 15–17.

Helyszín: Kolozsvár, Bethlen Kata Diakóniai Központ

Kreditpont: 16 pont

Helyek száma: 16 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: 2019. április 17.

Jelentkezni lehet: a gallsandor@gmail.com e-mail címen vagy a 0731-344.207-es telefonszámon Gáll Sándor előadótanácsosnál.

Az emberi társadalmak kulturáltságát általában nemcsak az évszázadok során létrehozott és felhalmozódott kulturális örökségük megléte jelzi, hanem az életük színterének értékeivel, a teremtett világgal, s benne az ember által alakított természeti és épített környezettel való megfelelő bánásmód, a megőrzés, egyben a fenntartás és a használat módja is. A védett műemlékek, műemléki értékek örököse minden egykor volt és eljövendő kor nemzedéke, s nem kizárólagos birtokosa az elődök által létrehozott, felhalmozott kulturális javaknak, így az épített környezetnek is. Az élő közösségeknek saját érdekükben is jól kell sáfárkodniuk ezzel az örökséggel, élniük kell vele és nem felélniük mindazt, ami egyúttal a jövő nemzedékeinek is jussa. Az épített örökség továbbörökítésének „öncélú” eszköze a megóvás, a jó állapotban való fenntartás, s egyúttal természetesen a szakszerű megújítás, igényes gazdagítás, hogy a jelen közösségeire bízott értékeket a lehető legjobb állapotban adják át az utánuk következő nemzedékeknek.

A feladatok ismertek, ahogy ezt legutóbb Dávid László megfogalmazta, s ahogy a segesvári gyülekezet lelkészeként példaadóan gyakorolta is: „Ez a sok

gyönyörű és értékes alkotás mind a miénk. Nekünk kell megőrizni, de érteni s másoknak megmutatni is! Ehhez azonban meg kell ismerni a művészettörténet korszakait, az építészettörténet szakkifejezéseit, az emlékek leírásának sajátos nyelvezetét. Meg kell tanulni az emlékeket felmérni, rajzolni (ahogy azt Debreczeni László ma már digitálisan hozzáférhető vázlatkönyveiből ismerhetjük), fényképezni, szóban és képben bemutatni, értelmezni, értékelni.” S évtizedekkel korábban arra is figyelmeztetett, hogy: „A műemlékek további sorsa legalább annyira fontos, mint keletkezésük körülményeinek tisztázása.”

Erről írta John Ruskin még 1849-ben: „Gondozzuk műemlékeinket annak idejében (...). Örkdjünk emlékeink felett szorongó gonddal; ápoljuk őket, ahogy csak tudjuk, védjük meg minden áron a szereteomlás ellen; mindezt pedig cselekedjük gyöngédséggel, tiszteletteljesen és folytonosan; és akkor még számos nemzedék fog születni és eltávozni annak árnyékában.”

A továbbképzés célja az értékes, különböző történeti korokban emelt épített örökségünk, a magyar műemlékvédelem/örökségvédelem történetének, a műemlékvédelem alapelveinek, jogi kereteinek s a preventív megóvás eszközeinek, mindennapi gyakorlatának megismerése.

Könyvészet

- *A magyar műemlékvédelem korszakai*, Budapest, 1996.
- *A műemlékvédelem alapjai*, Porta Speciosa Egyesület, Budapest, 2010.
- B. Nagy Margit: *Reneszánsz és barokk Erdélyben*, Bukarest, 1970.
- Bierbauer Virgil: *A magyar építészet története*, Budapest, 1937.
- Dávid István: *Műemlék orgonák Erdélyben*, Kolozsvár–Budapest, 1996.
- Dávid László: *A középkori Udvarhelyszék művészeti emlékei*, Bukarest, 1981.
- Dávid László: *Műemlékügy az egyházban*, Kolozsvár, 2008.

- Emödi Tamás (szerk.): *Örökségünk védelmében. Egyháztörténeti értékek gondozása a Királyhágómelléki Református Egyházkerületben*, Nagyvárad, 2004.
- Entz Géza: *Erdély építésze a 11–13. és a 14–16. században*, Kolozsvár, 1994–1996.
- Genthon István: *Magyarország művészeti emlékei*. Budapest, 1974.
- Gerő László: *Magyar műemléki ABC*, Budapest, 1984.
- *Guidance on Inventory and Documentation of the Cultural Heritage*, Strasbourg, 2001.
- John Ruskin: *The seven Lamps of the Architecture*. New York, 1849.
- Kovács András: *Késő reneszánsz építészet Erdélyben*, Budapest–Kolozsvár, 2003.
- Kovács J. István (szerk.): *Magyar református templomok*, Budapest, 1942.
- Max Dvořák: *Katechismus der Denkmalpflege*, Wien, 1916.
- *Művészettörténeti ABC*, Budapest, 1961.
- Sebestyén József: A határon túli épített örökség határokon átívelő védelméért (1990–2007). *Műemlékvédelem*, 2008. LII. évf. 1.
- Sebestyén József: *Az épített örökség dokumentálása erdélyi, magyarok lakta településeken. Összefoglaló az inventarizációs programról és előzményeiről. Műemléki Beszélgetések*, Miskolc, 2009.
- Sebestyén József (szerk.): *Közös tér – Közös örökség. A Kárpát-medence megújuló épített öröksége*, Budapest, 2013.
- Sebestyén József: Magyar diákok emléke (műemléki vonatkozásokkal) a frieslandi Franekerben, *Műemlékvédelmi Szemle*, 1997/1–2.
- Szabó László: *Műemlék, Műemlékvédelem, Építészet*, Budapest, 2018.
- Szentkirályi Zoltán – Détsy Mihály: *Az építészet rövid története*, Budapest, 1956–2013.
- Szentkirályi Zoltán: *Az építészet világtörténete*, Budapest, 1980.
- *Útmutató épített és tárgyi örökségünk megóvásához*, Budapest, 2017.

A lelkipásztor missziói kihívásának szempontjai egy szekularizálódó társadalomban

Előadók:

- Dr. Horváth Levente teológiai tanár a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben
- Gede Csongor lelkipásztor
- Tőkés Attila lelkipásztor
- Batizán Attila lelkipásztor

Időpont: 2019. május 27–29.

Helyszín: Parajd, Urbán Andor Református Konferenciaközpont

Kreditpont: 16 pont

Helyek száma: 16 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezési határidő: 2019. április 26.

Jelentkezni lehet: az abatizan@yahoo.com e-mail címen vagy a 0744-529.488-as telefonszámon Batizán Attila lelkipásztornál.

Milyen víziója van a mai erdélyi református lelkipásztornak a misszióról? Mit jelent ma a misszió és hogyan körvonalazható a misszió arcú-lata a szekularizált társadalomban? Milyen missziói példaképünk, előképünk van, és mi a motiváci-ónk a missziói szolgálatban?

Az előző évek tapasztalatai azt igazolják, hogy a képzésen felvetett kérdések aktuálisak, és széles körű igény mutatkozik ezek megbeszélésére és kutatására. Vannak szokványos és vannak speciális gyülekezeti struktúrák, vannak változó társadal-mi kihívások, melyek paradigmaváltásra készítetik a lelkipásztort. Mi, lelkipásztorok nem vagyunk egyedül e kihívásokban!

Ezekre és ezekhez kapcsolódó kérdésekre kere-sünk választ egy interaktív képzés keretében, vá-runk, akár részt tudtál venni az eddigiekben, akár nem! Hangsúlyt fektetünk az Isten Országá ú.n. „nagy történetének” Dr. Prof. Michael Goheen által kidolgozott missziói szempontú paradigmaváltás

ismertetésére és arra, hogy miként alkalmazhatja azt a lelkipásztor az igehirdetésében, a lelkigondozásban, valamint gyülekezete építésében és missziójában. Egyéni és csoportos interaktív tevékenységre számíthatunk!

Szó lesz Dr. Prof. Stefan Paas teológiai professzor, hollandiai gyülekezetalapító lelkész tanításáról is a kívülvalók evangelizációja és beépítése a gyülekezetbe témakörben, valamint az erdélyi gyülekezetépítés dilemmáiról, arról, hogy miként lehet missziói gyülekezet a gyülekezetünk? Milyen a hiteles missziói spiritualitás és hatékony tanítvánnyá tevés egy posztmodern korban és hogyan gyakoroljuk? Megvitatjuk a tanítványképzés és kontextualizáció követelményeit és helyi lehetőségeit Erdélyben.

Jó alkalom és lehetőség azon lelkészek számára, akik érdeklődnek a gyülekezeti misszió aktuális kihívásai iránt és pragmatikus megoldási lehetőségeket keresnek.

Könyvészet

- Stefan Paas: *Az utolsó idők munkásai*
- Bartholomew, C. G. – Goheen, M. W.: *A nagy történet*
- Leslie Newbigin: *Evangélium a pluralista társadalomban*

A cselekvés alapú tanítás, különös tekintettel a konfirmációi előkészítőre

Előadók:

- Dr. Balla Ibolya lelkipásztor, teológus, docens, a Pápai Református Teológiai Akadémia tanára
- Dr. Buzogány Dezső lelkipásztor, teológusprofesszor, BBTE RTK
- Dr. Kun Mária lelkipásztor, teológus-adjunktus, BBT RTK
- Dr. habil. Lukács Olga lelkipásztor, teológus és történész-docens, BBT RTK
- Drd. Miklya-Luzsányi Mónika vallástanár-szakíró
- Miklya-Luzsányi Zsolt vallástanár-szakíró
- Módi Kinga vallástanár, okleveles tréner
- Dr. Péter Éva muzikológus-docens, BBT RTK
- Dr. Péter István lelkipásztor, teológus és egyházszociológus-adjunktus, BBT RTK
- Dr. Püsök Sarolta lelkipásztor, teológus-adjunktus, BBT RTK

Időpont: 2019. július 22–27.

Helyszín: Parajd, Urbán Andor Református Konferenciaközpont

Kreditpont: 28 pont

Helyek száma: 20 fő

Regisztrációs díj: 150 lej

Bejelentkezési határidő: 2019. június 21.

Jelentkezni lehet: a pusoksarolta@gmail.

com e-mail címen vagy a 0740-332.609-es telefonszámon dr. Püsök Sarolta egyetemi adjunktusnál.

A szervezők abban a tematikában indítanak továbbképzést, amely alaptevékenységük legfontosabb alkotóeleme, azaz valláspedagógiából.

A gyülekezeti vallásoktatás egyszerre kihívás és lehetőség, szakszerűen és nagy odaadással kell végezni, de ha ez sikerül, akkor nagyszerű lehetőséget kínál a gyülekezetépítésre. A képzés a szakszerűség tekintetében kívánja gyarapítani a jelentkezőket,

a teológiai tanulmányaik idején megalapozott elméleti tudásra és a saját gyakorlat során szerzett tapasztalataikra épít, azokat segít rendszerezni, újra értelmezni és újabb adalékokkal bővíteni. *Az ideai képzés vallásdidaktikai hozadéka a cselekvés alapú tanulás, élménypedagógiai módszerek alkalmazása a vallástanításban.*

A konfirmációi előkészítés nagy kérdése, hogy a komoly hittartalmakat, teológiai ismereteket hogyan lehet közvetíteni. Miként lehet fejleszteni a hit mindhárom dimenzióját, hogy a képzés végén a gyermekek hitvallástétele az ismeret, a szívbéli bizodalom és a cselekedetek szintjét egyaránt át-hassa. A képzés segítséget nyújt, ötleteket, kreatív módszereket kínál a krisztocentrikus és gyermek-szerű konfirmációi előkészítés megvalósításában. *Az ideai képzés a konfirmációi előkészítés alternatív alkalmaira is kiter: konfirmandustábor, csendesnapok, felnőtt-gyerek programok.*

A gyermekmunka legfőbb munkatársai – a lel-készek és vallástanárok – számára találkozási lehetőséget kínál, hogy szakmai tapasztalataikat megoszthassák egymással, beszéljenek a jól működő közös munkamodellekről, ill. gondolkodhassanak a további együttműködési lehetőségeken. (Ugyan-azon a helyszínen, párhuzamosan zajlik a vallás-tanárok továbbképzése is, így a programtervezet közös tanegységeket irányoz elő.)

Könyvészet

Valláspedagógia, teológia

- Németh Dávid: *Vallásdidaktika – A hit és er-kölcstan tanítása az 5–12. osztályban*, L’Harmattan Kiadó, Budapest, 2017.
- Günter Twardella: *Építőkövek a Heidelbergi Ká-téhoz*. A tanító kézikönyve és Munkafüzet, 1999.

Valláspedagógia – református oktatás (a képzés-vezetők részéről)

- Kun Mária: Hit és tudás a katekézis szemszögéből. In: *Hit és tudás Studia Caroliensia*, L’Harmattan Kiadó, Budapest, 2015.

- Kun Mária: „Fától fáig” – lélektől lélekig. Egyetemi jegyzet (Kun Mária – Gazsi Csaba – Péter István, 2008)
- Lukács Olga: *Módszer a társas kapcsolatok fejlesztésére*, Magiszter, Csíkszereda, 2004, 26–33.
- Miklya Luzsányi Mónika: *Játéktár hit és erkölcs-tanoktatáshoz és bibliai foglalkozásokhoz*, Harmat, Budapest, 2015.
- Püsök Sarolta: „Az igaz ember hitből él” (Róma 1,17) – a hit, mint a református önértelmezés fő alkotóeleme. *Studia UBB, Theologia Reformata Transylvanica*, Kolozsvár, 2017, 2. sz., 216–229.
- Püsök Sarolta: Református világnézeti nevelés. *Studia UBB, Theologia Reformata Transylvanica*, Kolozsvár, 2016, 1. sz., 180–189.

Valláspedagógia idegen nyelven

- Baer, Ulrich: *666 Spiele für jede Gruppe für alle Situationen*, Klett-Kallmeyer Verlag, Seelze, 1994, 2006.
- *Einfach mal machen: Außergewöhnliche Ideen für die Arbeit mit Konfirmandinnen und Konfirmanden*, Hg. by Christian Butt, Olaf Trenn, Paperback, 12. November 2018.
- Pfeifer, Volker: *Didaktik des Ethikunterrichts – Wie lässt sich Moral lehren und lernen?*, Kohlhammer, Stuttgart, 2003.
- Bullough, R. V.: Practicing theory and theorizing practice in teacher education. In: Loughran, J. & Russel, T. (eds.): *Purpose, passion and pedagogy in teacher education*. London, Palmer Press, 1997.

Zenepedagógia

- Berkesi Sándor (szerk.): *Az Úrnak zengjen az ének*. Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinata, Budapest, 2006.
- Szenik Ilona – Péter Éva: *Ének-zene módszer-tan*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2010.

Palást nélkül az Úr előtt

Előadók:

- Dr. Horváth Levente teológiai tanár
- Dr. Balogh Csaba teológiai tanár
- Szép Eduárd lelkipásztor
- Dr. Bekő István lelkipásztor
- Nagy Gábor lelkipásztor
- Pap Ákos lelkipásztor
- Mikló Boldizsár lelkipásztor
- Horváth Ferenc jezsuita szerzetes
- Tamás Barna jezsuita szerzetes

Időpont: 2019. szeptember 23–25.

Helyszín: Parajd, Urbán Andor Református Konferenciaközpont

Kreditpont: 16 pont

Helyek száma: 16 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezési határidő: 2019. augusztus 23.

Jelentkezni lehet: a dongaszka@yahoo.com e-mail címen vagy a 0744-680.989-es telefonszámon Nagy Gábor lelkipásztornál.

Az erdélyi református lelkipásztor nagyon sokrétű munkát végez: ígét hirdet alkalmas és alkalmatlan időben, lelkigondoz, adminisztrál, pályázik, épületet javít, majd, ha jut egy kis ideje, valamikor imádkozik is. Tíz év gyülekezeti szolgálat után azt tapasztaljuk, hogy egyre nagyobb hangsúlyt kap az imádság az életünkben és szolgálatainkban. Vajon nem magától értetődő az imádság egy lelkipásztortól? Pontosan ezt szeretnénk megcáfolni. Két ismert lelkipásztorra hivatkozunk itt: Cseri Kálmán mondta, hogy a Budapest pasaréti gyülekezetben minden az imádságból nőtt ki. Ezzel szemben gyakran úgy tűnik számunkra, hogy van egy fordított elképzelés, amelyben az imádság nem alap-, hanem valamiféle extra tevékenység. A másik, akire hivatkozunk, Tim Keller, aki a *Prayer* című könyvében arról ír, hogy az imádkozást tanulni kell. Meggyőződésünk, hogy a lelkipásztornak is tanulnia kell, még évtizednyi szolgálat után

is. Ezért tartottuk fontosnak, hogy a lelkipásztorok imádságos élete legyen ennek a továbbképzésnek a témája.

Elgondolásunk szerint először „ad fontes” jellege lenne a továbbképzésnek: az Ószövetségből Salamon templomszentelési imádságát vennénk górcső alá, az Újszövetségből pedig azt, amit Jézus tanított: a Miatyánkot. Ezt követően az őskeresztyének imádkozó életébe nyernénk betekintést, majd a szerzetesi élet középkori gyakorlatában mélyül-nénk el. Az imádság és megújulás témája magába foglalja a reformátoroktól és a protestáns ébredési mozgalmakból leszűrhető tanulságokat, míg Tim Keller *Prayer* című könyve már a szekularizálódott világunkban adhat útmutatást az imádság témájában.

Az általunk elgondolt továbbképzésnek mindenképpen szeretnénk a tudományos jelleg mellett lelkigyakorlat jelleget is adni. Épp ezért a napi program és az esti beszélgetés ennek rendelődne alá. Így kerülne sor az ó- és újszövetségi előadás után a Lectio Divina bemutatására, az őskeresztyének és a szerzetesek imaéletének tanulságai után egy, a jezsuita szerzetesek által irányított lelkigyakorlatra. Tim Keller könyvének bemutatása után pedig egy beszélgetésre kerül sor olyan lelkipásztorokkal, akik gyermeküket temették el, arról, hogy ezekben a helyzetekben hogyan alakult át az imádkozó életük. Az imasétáról nem csupán elvi beszélgetést folytatnánk, hanem a gyakorlatban is végigvinnénk rajta a jelentkezőket.

A képzésre jelentkezőknek ajánljuk Philip Yancey *Az imádság* c. könyvének elolvasását.

Az igehirdető szerepe a prédikációban

Előadók:

- Dr. Székely József lelkipásztor
- Beke Boróka lelkipásztor, mentálhigiénés szakember

Időpont: 2019. október 1–3.

Helyszín: Parajd, Urbán Andor Református Konferenciaközpont

Kreditpont: 16 pont

A résztvevők száma: 16 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: 2019. szeptember 10.

Jelentkezni lehet: a joszekely@gmail.com e-mail címen vagy a 0722-650.350-es telefonszámon dr. Székely József lelkipásztornál

Negyedszázaddal a rendszerváltás után Erdélyben is az egyház térvesztésének vagyunk a tanúi. Az istentisztelet-látogatás, az aktív egyháztagság látványosan visszaesett, az értelmiség eltávolodott az egyháztól, az ifjúságot egyre nehezebben lehet megszólítani és bevonni a gyülekezeti élet vérkeringésébe. Az egyház és a lelkipásztor ismét a társadalom peremére és a templom falai közé szorult; véleményükre nem kíváncsi a társadalom, sőt már a gyülekezethez még kötődő református hívek többsége számára sem mérvadó az egyház hitvallásos tanítása.

Mégis az egyház összes tevékenysége közül az igehirdetés az, amellyel a legtöbb embert elérheti. A vasárnapi istentiszteletekkel elsősorban a gyülekezeti tagokat, az ünnepi és alkalmi szolgálatok rendjén olyanokat is, akik csak nagyon lazán vagy egyáltalán nem kötődnek az egyházhoz. Éppen ezért a jelenben is érvényes a reformátori megállapítás, hogy nincs szentebb és nagyobb feladata az egyháznak, mint az igehirdetés. Ezért bármilyen fokú és jellegű változás következzen is be az egyházban és a társadalomban, az igehirdetés nem kerülhet egyebeknek az árnyékába.

Nyilvánvalóan nem elhanyagolható a kérdés, hogy a jelenlegi egyházi és társadalmi helyzetben milyen kellene hogy legyen az igehirdetés. Éppen azért, mert sokan csak ritkán hallanak prédikációt, az egyszeri alkalom meghatározó lehet az Istenről, keresztyénségről, egyházzal való gondolkodásuk szempontjából. Az erdélyi társadalom és a református egyház belső szekularizációja nyilvánvaló. Ezért már nem magától értetődő az egyház és a lelkipásztor tekintélye. Ilyen körülmények között egyre nagyobb szükség van a prófétai bátorsággal, személyes közvetlenséggel és lelkigondozói szeretettel megszólaló hiteles igehirdetésre, amellyel még elérhető a mai ember.

Elsősorban a Szentlélek munkájától függ az, hogy az Ige üzenete megérkezik-e a hallgatókhoz vagy sem. Emberi oldalról azonban mindent meg kell tenni azért, hogy az Ige ne térjen vissza üresen, hanem megcselekedje, amit Isten akar.

Mivel az egyház és a lelkipásztor legfontosabb feladata az igehirdetés, ezért a „minőségi” igehirdetés érdekében elengedhetetlen a lelkipásztor szakmai és személyes kompetenciáinak a fejlesztése. Az igehirdető bízhat abban, hogy prófétai küldetéstudatát, személyes és szakmai kompetenciáit, valamint lelkigondozói habitusát a Szentlélek felhasználhatja az igehirdetés és az egyház megújulásában.

A továbbképzés, az igehirdető személyére és a prédikációra való fokozott odafigyeléssel, ehhez szeretne hozzájárulni.

Könyvészet

- Bodó Sára: Lelkipásztori hivatás és spiritualitás. In: Fazakas Sándor – Ferencz Árpád (szerk.): *„Krisztusért járva követségben...” Tanulmánykötet a 60 éves Bölcskei Gusztáv születésnapjára.* DRHE, Debrecen, 2012, 303–320.
- Douglass, Klaus: Prédikáció. In: *uő: Isten szeretetének ünnepe. Az istentisztelet mai formáiról.* Kálvin Kiadó – Luther Kiadó, Budapest, 2005, 143–161.

- Fazakas Sándor: Bármilyen elhangozhat? Az igehirdetés felelőssége. In: Szabó Lajos (szerk.): *Homiletika ökumenikus palettán – Együttgondolkodó előadások az igehirdetésről*. Luther Kiadó, Budapest, 2013, 53–67.
- Imre Lajos: *Szombatesték a parókián. Ötvenkét meditáció ifjú lelkipásztoroknak*. Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek 12. Sajtó alá rendezte Adorjáni Zoltán. Kolozsvári Református Teológiai Akadémia – Protestáns Egyháztörténeti Tanszék, Kolozsvár, 2003.
- Jolyon Mitchell: *Képszerű beszéd*. Exit Kiadó, Kolozsvár, 2017.
- Josuttis, Manfred: *A lelkész más. A jelenkori pasztorális teológia néhány szempontja*. Exit Kiadó, Kolozsvár, 2017.
- Kocsev Miklós: Gyakorlati teológiai szempontok az igehirdetés és igehirdető néhány összefüggésében. In: Hanula Gergely (szerk.) *Logos tés akoés – Az Ige megszólalása és megszólaltatása. Tanulmányok a 60 éves Vladár Gábor tiszteletére*. Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2012, 133–149.
- Marschall Rosenberg: *Erőszakmentes kommunikáció*, Agykontroll KFT, Budapest, 2001.
- Steinbach József: Az igehirdető megfáradása, az igehirdetés megújulása. Szabó Lajos (szerk.): *Homiletika ökumenikus palettán – Együttgondolkodó előadások az igehirdetésről*. Luther Kiadó, Budapest, 2013, 115–132.

A lelkigondozás az egyház anyanyelve – emelt szintű palliatív képzés lelkipásztoroknak

Előadók:

- Ekkehard Höver lelkipásztor, palliációs szak-
előadó
- Gyűjtő Katalin szociálpedagógus
- Mátyás Judith-Aranka szociális munkás

Időpont: 2019. november 4–6.

Helyszín: Parajd, Urbán Andor Református
Konferenciaközpont

Kreditpont: 16 pont

A résztvevők száma: 12 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: 2019. október 7.

Jelentkezni lehet: a kovacsi@reformatus.ro e-mail
címen vagy a 0731-344.209-es telefonszámon
Kovács István előadótanácsosnál.

A továbbképző témája a demens és haldokló be-
tegek elkísérése, valamint a lelkigondozói kom-
petencia erősítése.

A demens és haldokló betegek elkísérése a lel-
kipásztor központi feladatai közé tartozik. A fájdalom enyhítése, valamint egyéb szenvedést okozó testi, lelki és szellemi természetű bántalmak kezelése a haldokló és családtagjai életminőségét kell hogy szolgálják. A bibliai emberkép is azt mutatja, hogy a személyes szenvedés nem csupán egy szervi zavarra vezethető vissza, hanem annak mély lelki összetevői vannak (pl. bűn és büntudat).

A haladók számára tartandó kurzuson (II. modul) kiemelt szerep jut a bűn és megbocsátás, kommunikáció, etika, kiégés (burn-out), vigasz és emlékezés, halál és élet a Bibliában, üdvösség és üdvözülés fogalmi tisztázásának. Az „értékbecsülő beszélgetés” módszerének az alkalmazásával megtanulhatunk a betegekkel kommunikálni. A résztvevők elmélyülhetnek a „lelkigondozás mint védelem”, a kitartás, a hiábavalóság és kiteljesülés fogalmaiban.

A lelkes is ember. Az egyházi igehirdetés szolgálata az isteni megbízás és az emberi tényezők feszültségében

Előadók:

- Dr. Adorjáni Zoltán teológiai tanár
- Dr. Balogh Csaba teológiai tanár
- Drs. Benkő Tímea teológiai tanár
- Dr. Buzogány Dezső teológiai tanár
- Dr. Kállay Dezső teológiai tanár
- Dr. Kató Szabolcs teológiai tanár
- Dr. Kiss Jenő teológiai tanár
- Dr. Kolumbán Vilmos József teológiai tanár
- Dr. Papp György teológiai tanár
- Dr. Pásztori-Kupán István teológiai tanár
- Dr. Somfalvi Edit teológiai tanár
- Dr. Visky S. Béla teológiai tanár

Időpont: 2019. november 11–15.

Helyszín: Kolozsvár, Bethlen Kata Diakóniai
Központ

Kreditpont: 28 pont

A résztvevők száma: 40 fő

Regisztrációs díj: 150 lej

Bejelentkezés: 2019. október 11.

Jelentkezni lehet: a csbalogh@proteo.hu e-mail
címen vagy a 0743-642.206-os telefonszámon
dr. Balogh Csaba dékánál.

Az igehirdetés szolgálatával megbízott lelki-
pásztor a reá ruházott feladatot a kívül-
ről-felülről jelentkező igény és az önnön e világi
meghatározottsága közötti feszültségben hivatott
teljesíteni. Ez a tapasztalat végigkísérte az egyhá-
zat egész története során és arra készítette, hogy a
történelmi-társadalmi változások közepette újra-
gondolja az igehirdető pozícióját.

A továbbképző célja az, hogy rávilágítson a
probléma bibliai hátterére, rámutasson a teológi-
ai reflexió sajátosságaira az egyház történetének
jellegzetes korszakaiban (pl. óegyház, reformáció,
liberális és újreformátori teológia), ráirányítsa a

figyelmet az erdélyi református egyház viszonyulására a lelkészek státusáról szóló kánonok, vizitációs jegyzőkönyvek vagy igazgatótanácsi határozatok tanúságtétele alapján, átgondolja az igehirdetői szolgálat különböző területein (prédikálás, katechizáció, lelkigondozás) felvetődő kérdéseket a mai kontextus és az igehirdető önmagával való szembesülése felől, és fogózkodókat nyújtson az eligazodáshoz.

Egyházi ingóságok értékmentése és állagmegóvása

Előadók:

- Kovács Mária-Márta művészettörténész-muzeológus, egyháztörténeti PhD
- Ősz Sándor Előd lelkipásztor-levéltáros, egyháztörténeti PhD
- Tamás Iringó művészettörténész-muzeológus, egyháztörténeti PhD
- Tóth Levente történész-levéltáros, egyháztörténeti PhD

Időpont: 2019. november 12–14.

Helyszín: Kolozsvár, az Erdélyi Református Egyházkerületi Levéltár és Erdélyi Református Múzeum épülete, Bocskai tér/Piața Avram Iancu 14. szám

Kreditpontok: 16 pont

Helyek száma: 16 fő

Bejelentkezés: 2019. október 10.

Jelentkezni lehet: az erdelyireformatismuzeum@gmail.com e-mail címen vagy a 0722-540.693-as telefonszámon Tamás Iringó művészettörténész-muzeológusnál.

Az eltelt több mint ötszáz év folyamán református gyülekezeteinkben nagyszámú irat- és tárgyatanyagot halmoztak fel, több szempontból

jelentős kisebb gyűjteményeket alkotva, amelyek többek között szakismeret hiányában a huszadik század folyamán napjainkig lényegesen károsodnak. Továbbá a gyülekezetek többségében a használatban lévő leltárok pontatlanok, nem nyújtanak megfelelő segítséget a különféle tárgyak azonosításában vagy értékeiknek felbecsülésére. Jelen képzés ezekben a kérdésekben kíván a lelkészek segítségére lenni, hogy felismerjék értékét, tudatosítsák azt a gyülekezet tagjaiban, és ily módon megőrizték az eddig átöröklött emlékanyagot.

A képzés négy témakört – a gyülekezetek levéltári iratanyagát, könyveit, klenódiumait és textíliáit – foglalja magába, valamennyit olyan elismert szakember előadásában, aki az adott témának már több mint egy évtizedes kutatója. A sorra kerülő előadások kiegészítik egymást, azaz az előadók utalnak majd a már korábban ismertetett forrásokra/forrástípusokra vagy tárgyakra. Az általános jellemzők mellett kitérnek a különféle az iratok és tárgyak egyház-, kultúr- és művészettörténeti jelentőségeire. A helyszínen található levéltári iratok, könyvek és liturgikus tárgyak lehetőséget kínálnak arra, hogy az előadók nem csak fényképek segítségével, hanem a tárgyakon szemléltethessék azok jellegzetességét, esetleges károsodásait és azok okait, valamint a megőrzésüket biztosító feltételeket és megoldásokat. Ezek a beszélgetések nagyban hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a későbbiekben a gyülekezetek irat- és tárgyananyagát illető fontos kérdésekben szakemberek véleményét is kikérjék.

Az iratokkal kapcsolatosan Tóth Levente előadó ismerteti azok főbb jellemzőit, általános tartalmukat, értelmezési lehetőségeiket és jelentőségüket az egyház-, művelődés- és gyülekezet történetében. Szó esik a jegyzőkönyvek, anyakönyvek és szálas iratok nyilvántartásának módjairól, a megfelelő tárolási körülményekről (pozitív és negatív példakön keresztül). Fontos, hogy a lelkészek tisztában legyenek az írott emlékegyes eszmei értékével, felismerjék az írott örökség károsodásait, azokat

a darabokat, amelyek restaurátori beavatkozást igényelnek.

A képzés során Ósz Sándor Előd adatokkal alátámasztva mutatja be az erdélyi parokiális könyvtárak fejlődését, néhány jelentősebb gyűjtemény keletkezését és fennmaradását. Külön (példákkal megvilágított) exkurzus szólna a kötetek széljegyzeteinek forrásértékéről. Elsajátításra kerülnek a különböző régi könyvtípusok (ősnymtatvány, antikva, RMK, 17. századi nyomtatvány, hungarica, transylvanica stb.). Hangsúlyt fektet azon internetes adatbázisok megismertetésére, amelyek segítségével a külföldön megjelent 16–18. századi teológiai témájú nyomtatványok kereshetők. Külön kitér arra, hogy a címlap nélküli nyomtatványokat miként lehet azonosítani. Bemutatásra kerülnek koronként a kötéstípusok. Az állományvédelmi ismeretek során beszél a jellemző károsodásokról, a tárolási körülményekről, a házilag elvégezhető tisztítás határaitól. Végül szól kerül a szakszerű restaurálásról, annak lehetőségeiről és a várható eredményekről.

A gyülekezetek egyik legféltettebb tárgycsoportját talán a klenódiumok jelentik, amelynek szakavatott kutatója Kovács Mária-Márta. Értékük ellenére tapasztaljuk, hogy a megfelelő ismeretek hiányában – ezek az emlékeink súlyosan károsodhatnak vagy nyomuk veszhet. A fémtárgyakat alapanyagaik szerint két nagyobb csoportba sorolják, ezért elkülönítve esik szó az ötvös- és óntárgyakról, bemutatva ezek kronológiai jellemzőit. Ugyancsak példák illusztrálják a megfelelő tárolási lehetőségeket, a tárgyak leggyakoribb károsodásait. Az előadás érinti ezek tisztítását, karbantartását, rámutatva a helytelen beavatkozások következményeire is.

Tamás Iringó előadásában, negyedik témakörként, a textíliák kerülnek sorra. Ezek alkotják a gyülekezetek ingóságai közül az egyik legsérülékenyebb csoportot. Nagy számukból eredően sok a használaton kívüli tárgy, és a rongálódott darabokat könnyen kiselejtezik. A képzés során

ismertetjük a korabeli leltárokból kiolvasható fontosabb típusokat, amelyek jellegzetességeit emléken mutatjuk be, kitérve a fontosabb anyaghasználatra, alkalmazott technikákra és a változatos, ám területileg jól elhatárolható mintakincsre. Részletesen szó esik a textíliák állapotáról, leggyakoribb károsodásairól és ezek kiváltó okairól, a megóvásukhoz szükséges feltételekről és intézkedésekről. Felmerül az esetleges tisztítási lehetőségek kérdése is, valamint hogy milyen esetekben elengedhetetlen a restaurátori beavatkozás.

Az elméleti, vetített előadásokat a témakörökkel kapcsolatos levéltári és múzeumi gyakorlat követi, amelynek keretében – a korábban szerzett ismeretek elmélyítése mellett – a szakemberek konkrét esetekben is tanácsot nyújthatnak az érdeklődőknek.

Könyvészet

- Varga András: *Régi könyves abc*, MTA Könyvtár és Információs Központ, Budapest, 2018.
- P. Szalay Emőke: *Református egyházművészet*, Debrecen, 2012.
- *A történelmi Küküllői Református Egyházmegye történeti katasztere I–IV. 1648–1800*. Koinónia, Kolozsvár, 2008–2012.
- Káldi Gyula – Várallyay Réka: *Útmutató épített és tárgyi örökségünk megóvásához*, Budapest, 2004.
- *Útmutató az egyházközségi levéltárak értékeinek védelméhez*. Szerk. Kertész Botond. MELTE, Budapest, 2000
- Takács Béla: *Református templomaink úrasztali terítői*, Budapest, 1983.
- Jakó Zsigmond: *A levéltárvédelem útja az erdélyi reformátusok körében*. In: *Uő: Írás, könyv, értelmiség*. Bukarest 1978.

Veszteségfeldolgozás a lelkeszi munkában

Előadók:

- Gál József teológus, pszichoterapeuta, tréner
- László Enikő pszichológus, pszichoterapeuta
- Szabó Tünde lelkipásztor, tréner, egészségügyi asszisztens

Időpont: 2019. november 20–22.

Helyszín: Marosvásárhely II. – Gecse utcai Gyülekezeti Központ

Kreditpont: 16 pont

A résztvevők száma: 16 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: 2019. október 18.

Jelentkezni lehet: a galjozsefter@gmail.com

e-mail címen vagy a 0749-330.075-ös telefonszámon Gál József lelkipásztornál.

Elmúlt, nincs többé. Nem érzek semmit, teljesen üres vagyok. Kívülről látom magam, esetlenek a mozdulataim, a hangom is idegenszerűen cseng. Hát erre nem készültem fel, most a rutin sem segít.

Tudom, hogy mit szoktam mondani másoknak ilyen helyzetben. Őszinte szavak, maguktól jöttek, gondolkodnom sem kellett soha rajtuk. Most, amint én hallgatom, ezek is másként csengenek.

Sok ismerőst temettem már. Még több ismeretlent. Célt, reményt, álmot, szerelmet. Némi élet megszületése előtt. Azt hittem, profi vagyok benne.

Szabad-e dilettánsná lennem a veszteség előtt? Egyszer elhallgatni, engedni, hogy a néma ölelés és a gördülő könnycsepp prédikáljon?

Szabadságot adok magamnak rá. A harangszóig viszont rendbe kell jönnöm. Jogom van az érzésemhez, de nem válhatok alkalmatlanná a szolgálatra. Jegyzet a Bibliába, énekeskönyv, palást, fohász – néhány perc múlva ismét a Vigasztaló oldalán állok.

Az átsuhanó gondolatot, hogy vajon szavaim nem fognak-e üresen csengeni, magam mögé vetem. Ennek most nem szabad megtörténnie. Sziklaszilárd teológiai érveim vannak rá. És hitem. Most is működni kell. A hátam mögé vetek minden ketyelt, oda az alkalmanként ismétlődő álmom mellé, amikor nincs Biblia, vagy nem jönnek a szavak a szószéken...

Veszteségek. Sajátunk és másoké. Mi: szenvedők és vigasztalók. Néha egymást követő sorrendben, máskor egyszerre. Nyomorult vigasztalók, mint Jób barátai. Szerepváltásunk pillanatában ugyanis nem oldódnak meg problémáink. Sőt, mi magunk sem válunk mássá. A nyáját megelőzően saját magunkra is gondot kell viselnünk. És időnként engednünk, hogy mások is segítsenek benne. Hogy ne legyünk vesztesek, de azért a veszteséget is képesek legyünk bevállalni.

Erre a munkára szeretnénk a fenti keretek között alkalmat teremteni.

Könyvészet

- Singer Magdolna: *Vigasztalódás a gyászban – A haláleset és válás utáni veszteségfeldolgozása.* Jaffa Kiadó, Budapest, 2010.
- Singer Magdolna: *Veszteségek ajándéka,* Jaffa, 2015.
- Singer Magdolna: *Ki vigasztalja meg a gyerekeket? Válás és gyász a családban.* HVG Kiadó, 2015.
- Verena Kast: *A gyász. Egy lelki folyamat stádiumai és esélyei,* Park Kiadó, Budapest.
- Telkes-Bodnár: *A válás lélektana,* Közgazdasági és Jogi Kiadó, 1986.
- Jankovics Éva: *Miért dobtad el az életed?* Atheneum Kiadó, Budapest.
- Pilling János (szerk.): *A halál, a haldoklás és a gyász kultúranropológiája és pszichológiája.* Semmelweis Kiadó, 2010.

Lelkésztovábbképző programok, 2019 – Erdély

Cím	Időpont	Helyszín	Pontszám
Egyház és hitvallás	2019. február 11–15.	Kolozsvári PTI	28
Palliatív alapképzés lelkipásztoroknak	2019. március 11–13.	Parajd, UARK	16
A megbékélés	2019. március 27–29.	BBTE RTK	16
Szenvedélybeteg és családja a gyülekezetekben – mit tehetünk?	2019. május 6–8.	Magyarózd	16
Akadálymentesített gyülekezet	2019. május 8–10.	Sepsi-kőröspatak	16
Egyházi épített örökségünk fenntartása és megóvása	2019. május 15–17.	Kolozsvár, BKDK	16
A lelkipásztor missziói kihívásának szempontjai	2019. május 27–29.	Parajd, UARK	16
A cselekvésalapú tanítás	2019. július 22–26.	Parajd, UARK	28
Palást nélkül az Úr előtt	2019. szeptember 23–25.	Parajd, UARK	16
Az igehirdető szerepe a prédikációban	2019. október 1–3.	Parajd, UARK	16
A lelkigondozás az egyház anyanyelve	2019. november 4–6.	Parajd, UARK	16
A lelkész is ember	2019. november 11–15.	Kolozsvár, BKDK	28
Egyházi ingóságok értékmétele	2019. november 12–14.	Kolozsvár, BKDK	16
Veszteségfeldolgozás a lelkészi munkában	2019. november 20–22.	Mvhely, II. – Gecse u.	16

Lelkésztovábbképző programok, 2019 – Királyhágómellék

Cím	Időpont	Helyszín	Pontszám
A keresztyén spiritualitás	2019. március 18–20.	Nagyvárad, Csillagváros	16
Konfliktusmegelőzés és -kezelés	2019. április 8–10.	Nagyvárad, Csillagváros	16
Induktív írásértelmezés	2019. május 6–8.	Szatmárnémeti	16
A lelkész szakmai személyisége	2019. május 20–22.	Nagyvárad, Hadad	16
Az átalakuló népegyház	2019. június 3–5.	Nagyvárad, KRE	16
A bibliai nyelvek szerepe	2019. június 17–19.	Nagyvárad, KRE	16
Hatékony kommunikáció	2019. szeptember 9–11.	Szödemeter	16
Alkalmazott dogmatika	2019. szeptember 23–25.	Szatmárnémeti	16
Százéves a KRE	2019. szeptember 23–25.	Nagyvárad, KRE	16
Akadálymentesített gyülekezet	2019. október 7–9	Nagyvárad, KRE-székház	16
Teremtéstan és antropológia	2019. december 2–4.	Sólyomkővár	16

A keresztyén spiritualitás megélése hivatásunkban és rejtettségekben. Lelkiségünk iránytűje a változó világban

Előadók:

- Dr. Csoma Judit Margit lelkipásztor
- Csoma Zsuzsanna lelkipásztor, család- és szervezetállító rendszerterapeuta

Időpont: 2019. március 18–20.

Helyszín: Nagyvárad-Csillagváros

Kreditpont: 16 pont

Helyek száma: 15 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezési határidő: 2019. február 18.

Jelentkezni lehet: a judit_vincze@yahoo.com e-mail címen vagy a 0741-179.307-es telefonszámon Vinczéné Pálfi Judit előadótanácsosnál.

Ma már nem nagyon beszélünk lelkiségről, a spiritualitás lett az a kifejezés, amit a legtermészetesebb módon használunk. Amire sokan úgy gondolnak, hogy valahol – és nem szükségszerűen a református gyülekezetben, sőt nem is biztos, hogy valamelyik keresztyén egyházban – valami módon begyakorolnak, és amikor szükségük van rá, majd élnek vele, használják.

Számunkra szükséges, hogy lelkiségünk alapja a Szentírás legyen, amely irányt mutat, hogy általa megélhessük életünket teljességében. Mind az örömet, mind a fájdalmat, hitünk bizonyosságát és mélységes kétségeinket, kimondhassuk kérdéseinket, és tudjuk Istent szívvel, lélekkel dicsérni.

A továbbképzésen az elméleti elmélyülés mellett figyelmet fordítunk arra is, hogyan élhetjük meg kegyességünket mélységében, és hogyan tehetjük ezt kedvessé mindazok számára, akik ezt keresik és erre oly nagyon vágnak.

Irodalmat ma már sokat találunk ebben a témában. Minél többet olvasunk erről, annál több mindent tudunk egymással megosztani.

Hozhatunk a Szentírásból Igéket, Énekeskönyvünk énekeit olvashatjuk ilyen szemmel is, különös tekintettel reformátoraink énekeire.

Könyvészet

- Philip Sheldrake: *A spiritualitás rövid története*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2008.
- Jörg Zink: *Szent erőforrás*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2005.
- Heinz Zahrnt: *Mire jó a kereszténység*, Luther Kiadó, Budapest, 2002.
- Peter Wild: *Vom Glück vorzukommen, Einführung in die Spiritualität*, Grünewald, 2008.
- Jon Kabat-Zinn: *Az éber figyelemről – örök kezdőknek*, Ursus Libri, 2016.
- Rainer Haak: *Alles wird anders. Ich auch. Ein spiritueller Kompass in Zeiten der Veränderung*, Freiburg, Herder, 2005.

Konfliktusmegelőzés és -kezelés közösségerősítés és -építés által – a resztoratív gyakorlat lehetőségei a gyülekezeteink életében

Előadók:

- Vinczéné Pálfi Judit lelkipásztor, pplg. lelkigondozó, felnőttképző
- Makai Dimény Judit szociális munkás, pszichoterapeuta, szupervizor-coach, resztoratív tréner
- Negrea Vidia klinikai szakpszichológus, egyetemi előadó, senior resztoratív tréner, a Resztoratív Gyakorlatok Nemzetközi Intézetének elnökségi tagja, európai képviselője

Időpont: 2019. április 8–10.

Helyszín: Nagyvárad-Csillagváros

Kreditpont: 16 pont

Helyek száma: 15 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezési határidő: 2019. március 8.

Jelentkezni lehet: a judit_vincze@yahoo.

com e-mail címen vagy a 0741-179.307-es telefonszámon Vinczéné Pálfi Judit előadótanácsosnál

Mit tartalmaz ez a szemlélet?

„A resztoratív szemlélet az, ami összegyűjt olyan jó gyakorlatokat, elméleteket, tippeket arra, hogy mit kezdünk akkor, amikor konfliktushelyzetbe kerülünk, illetve hogyan tudjuk bevonni a konfliktusok érintettjeit egy olyan folyamatba, amiben úgy érzik, hogy a döntéseket nem helyettük vagy nem ellenük hozták, hanem velük együtt. Ez a lényege a resztoratív szemléletnek. A kulcsszó a közösségépítésen van. Legjobb konfliktuskezelési technika a közösségépítés, ha nincs közösség, nincs miért harcolni.” (Negrea Vidia)

A továbbképző célja a résztvevők megismertetése a resztoratív (jóvátevő, újjáépítő) gyakorlatok szemléletével (annak összecsengése a keresztény alapértékekkel), elméleti háttérével. Megismerkedés az egyházi/gyülekezeti mindennapokban is használható gyakorlati alapfogalmakkal, amelyek akár a konfliktus megelőzésére vagy konfliktus kezelésére, akár a közös döntések előkészítésére alkalmazhatók.

Annak felmutatása, hogy a keresztyén gyülekezetben (mint komplex, összetartó és összetartozó közösségben) a régi összetartó erők potenciálisan jelen vannak, ezeket kell és lehet felfedezni, megerősíteni és megújítani. Az alkalmazható új megközelítéseket és módszereket építsük be a gyülekezetek életterébe.

Nagyon fontos, mivel a lelkeszi munka, szolgálat a kommunikáción alapszik, a különböző kommunikációs szakmai gyakorlatok, fogások megismerése. Úgymint:

- affektív (asszertív) kommunikáció, konfliktusmegoldó készségek,
- kérdés művészetében való jártasság (kérdésfeltevés mikorja és hogyanja),
- döntéshozatal és hatékony döntésvégrehajtás.

A képzés egy szemléletbeli érzékenyítés, elemei az erőszakmentes kommunikáció, a demokratikus vagy problémamegoldó döntéshozatali folyamat, affektuselmélet, szükségletek és az azokkal való munka, a kéttípusú (megbélyegző vagy integratív) szégyen közötti különbség, a közösség megtartó ereje.

Könyvészet

- Klaus Douglass: *Az új reformáció*, Kálvin kiadó, Bp., 2002.
- *Diakóniai tanulmányok* – szerk. Fruttus I.L., KRE-TFK Diakóniai Intézet, Nagykőrös, 2004.
- Dr. Fruttus István Levente: *A diakóniai menedzsment aktuális problémái szociális és diakóniai szervezetekben*, doktori értekezés, 2010.
- Negrea Vidia: *A resztoratív párbeszéd az iskolában – beavatkozás vagy kialakítás?*
- Varga A. Tamás – Vercseg Ilona: *Közösségfejlesztés*, Budapest, 2001.
- Resztoratív szemléletről: iirp.edu
- Costello, B. – Wachtel, J. – Wachtel, T.: *Restorative Circles in Schools – Building Community and Enhancing Learning*, 2010.
- Wachtel, T. – O'Connel, T. – Wachtel, B.: *Restorative Justice Conferencing, Real Justice and The Conferencing Handbook*, 2010.

Induktív írásértelmezés és bibliatanulmányozás

Előadók:

- Schauermann Tamás tanár, tréner, grafikus, a budapesti Fiúság Akadémia hermeneutika-tanára

Időpont: 2019. május 6–8.

Helyszín: a Szatmárnémeti Református Egyház-község gyülekezeti háza

Kreditpont: 16 pont

Helyek száma: 20 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezési határidő: 2019. április 7.

Jelentkezni lehet: a s.zs.kereszturi@gmail.

com e-mail címen vagy a 0748-939.124-es telefonszámon Keresztúri Sándor Zsolt lelkipásztornál

A Bibliát egyszerű emberek írták, túlnyomórészt egyszerű embereknek. Mégis sokszor az az érzésünk, ahhoz, hogy meg tudjuk győzni a gyülekezeteink tagjait a Bibliáról való gondolkodás fontosságáról, le kell győznünk azt a téveszmét, hogy éveket kell(ene) tanulniuk, hogy maguk is el tudjanak jutni a szöveg jelentéséig. Sok gyülekezeti tag számára a prédikáció megszületése valamilyen misztikus vagy felfoghatatlanul bonyolult folyamat eredménye, s ebben nem csak a mi, sokszor körülményes megfogalmazásunk, esetleg szétszórt gondolatmenetünk, hanem az írásértelmezést és az írásmagyarázatot körüllegő titokzatosság is alapvetően belejátszik.

Milyen jó lenne, ha fel tudnánk nevelni magunk körül olyan embereket, akik aztán valódi párbeszédbe tudnak elegyedni velünk a saját következtetéseink helyességéről! Mekkora biztonság lenne, ha úgy prédikálhatnánk, hogy tudjuk: a gondolataink értő elmékbe hullanak, s egy esetleges tévedésünk korrigálható, mert azok, akik hallgatnak minket, felméri, mi az, ami megáll a szöveg alapján, s mi

az, ami újragondolásra méltó. Az induktív módszer ezt ígéri. Olyan sorvezető, ami mellett a kezdő bibliaolvasó is el tud indulni az értelmezés ösvényén, ugyanakkor a legtapasztaltabb exegeta számára is tartogat olyan meglepetéseket, amiken keresztül rátalálhat a vakfoltjaira. A cél persze nem egy módszertan merev követése. Sokkal inkább a módszer mögött álló modell megértése és beemelése, s ezen keresztül egy egészséges hermeneutikai szemlélet kialakítása, amely aztán átveszi az irányítást az intuíciónk felett. Mindemellett sokszor jön jól még a legrutinósabb igehirdetőnek is visszatérni a legalapvetőbb lépésekhez, hogy az egyszerűség mélységét bejárja, így véve föl a harcot a felületesség és a kapkodás ellen, ami annyi ígéretes készülésünket tönkretette már.

A lelkész szakmai személyisége – és amire annak szüksége van: a szupervízió lehetőségei az egyházi gyakorlatban”

Előadók:

- Vinczéné Pálfi Judit lelkipásztor, pplg. lelkigonozó, felnőttképző
- Makai-Dimény Judit szociális munkás, pszichoterapeuta, szupervízor-coach

Időpont: 2019. május 20–22.

Helyszín: Nagyvárad – Hadad

Kreditpont: 16 pont

Helyek száma: 15 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezési határidő: 2019. április 18.

Jelentkezni lehet: a judit_vincze@yahoo.

com e-mail címen vagy a 0741-179.307-es telefonszámon Vinczéné Pálfi Judit előadótanácsosnál.

A lelkész mindennapi életének gyakorlatából kiindulva, oda visszacsatolva a szakmai szerepek mentén vizsgáljuk meg a lelkészi hivatás örömeit, nehézségeit – a szerepek sokrétűségéből és az azokkal való megbirkózási folyamatból fakadó feladatok és lehetőségek rendszerezése, tisztázása, az erőforrásaink számbavétele, eddig esetleg észre sem vett lehetőségek felfedezése.

A lelkészi munka sokrétű szerep- és feladatkörével megbirkózó kollégák szakmai önismeretének fejlesztése, szakmai személyiségének karbantartása, a mindennapi nehézségekkel való megküzdési stratégiák gazdagítása, a már meglévő készségek tudatos használata és azoknak újakkal való kiegészítése, a sorsközösség erejének megtapasztalása, a ventilláció és feltöltődés szintén igen fontos. Korunkban olyan dolgokra kell odafigyelni, amelyekre az eddigiek során keveset vagy egyáltalán nem figyeltünk.

Szakmai személyiség:

Az egyén azon ismereteinek, képességeinek, kompetenciáinak gyűjtőfogalma, amelyek megjelennek a munkahelyen, munkavégzés közben, a szakmai ismeretek konkrét alkalmazása során.

Önreflektivitás: figyelni tudni befelé önmagunkra, a munkavégzéshez kapcsolódó belső, lelki folyamatokra, kifelé: a saját munkavégzésre, szerepvállalásokra, a hivatását gyakorló dilemmáira, és ezek integrálhatósága, összekapcsolhatósága.

Önreflexió: rálátás saját magunkra, személyes és szakmai működésünkre, és az ebből önmagunkra vonatkoztatható tudás.

Döntésképeség és hatékonyság (a jobb munkavégzés és feladatellátás akadályainak és lehetőségeinek számbavétele, a változtatási lehetőségek és szándékok számbavétele és a mindennapi gyakorlatra vonatkozó döntések meghozatala).

Kommunikációs készségek: saját és mások tanulási/működési sajátosságainak megismerése által a különböző tanulási stílusú/adottságú személyekkel való együttműködés javulása, az önreflektivitás által az asszertív kommunikációs készségekben való fejlődés.

A lelkipásztor nem élhet a gyülekezet elszigeteltségében. Ahhoz, hogy tanítása, személyes és szakmai mentalitása által „megszólítója” legyen a gyülekezetben lévő embernek, sokrétű felkészültséggel kell bírjon. Ez a továbbképzés ezt kívánja segíteni.

Könyvészet

- Weiß, H.: *Lelkigondozás – szupervízió – pasztorálpszichológia*, EXIT, Kolozsvár, 2011.
- Majsai Hideg Tünde: Az egyházi kontextusban végzett szupervízió jellegzetes elemei. In: *Supervízió – egyén, csoport, szervezet*, Supervizio Hungarica sorozat IV. kötete, szerk. Bagdy Emőke, Wiesner Erzsébet, 2005.

Az átalakuló népegyház

Előadók:

- Dr. Fazakas Sándor egyetemi tanár, DRHE Szociális és Egyházszociológiai Tanszék
- Dr. Kovács Krisztián egyetemi adjunktus, DRHE

Időpont: 2019. június. 3–5.

Helyszín: Nagyvárad, KRE-székház

Kreditpont: 16 pont

Helyek száma: 15 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezési határidő: 2019. május 3.

Jelentkezni lehet: a judit_vincze@yahoo.

com e-mail címen vagy a 0741-179.307-es telefonszámon Vinczéné Pálfi Judit előadótanácsosnál

Magyar református teológiai és egyházi szótárunkban a „népegyház” fogalma sokunk számára negatívan cseng, s a hitvalló egyház alternatívájaként egyben ellenpólusaként is értelmezzük. Az egyháznak olyan avítt megjelenési formáját értjük alatta, amely felett már eljárt az idő, s amelyből tovább kellene lépünk a hitvalló egyház felé, pedig a kortárs nyugat-európai teológiai gondolkodásban a népegyházat mindenképpen az egyház pozitívan megítélt megjelenési formájaként tartják számon. De vajon milyen az a népegyházi forma, amelyet általában kritikával illetünk? Tarthatók azok az ismérvek, amelyek még a közelmúltban karakterizálták a népegyházat, s amelyek szerint „a keresztség áthagyományozása, az egyházi szolgálat alkalmankénti igénylése, a lelkész személye iránti érdeklődés, az istentiszteletről és más gyülekezeti alkalmakról való távolmaradás, a keresztyén etika sajátos értelmezése és az egyháztagek hitismeretének deficitje” jellemzi ezt az egyházi formát? Ugyanakkor fel kell tenni a kérdést a hitvalló egyház definícióját illetően is: mit is értünk pontosan

ez alatt? Nem egy rosszul értelmezett, történelmileg meghatározott és egyben megterhelt ideál lebeg a szemünk előtt?

A kurzus célja, hogy „rehabilitálja” és tisztázza a sokszor rosszul értelmezett népegyház-fogalmakat; rendszeres teológiai és egyháztörténeti megközelítésben felvázolja a népegyház és hitvalló egyház közötti különbségeket; s megvilágítsa azokat az egyháztani/ekkléziológiai alapokat és gyakorlati lehetőségeket, valamint társadalmi kihívásokat, amelyekre tekintettel újra kell fogalmaznunk a „népegyház-programot”, és amelynek keretében át kell gondolnunk a lelkipásztori tisztségértelmezésre váró változásokat.

Könyvészet

- Barth, Karl: *Három előadás 1. Népegyház – szabad egyház – hitvalló egyház*, Debrecen, 1937.
- Fazakas Sándor: *Vétkezünk*, L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2017.
- Fazakas Sándor: „*Új egyház felé?*” Debrecen, 2000, 46–71.
- Fazakas Sándor: Népegyház – krízis vagy lehetőség, *Theológiai Szemle* 1994. 1. 332–344.
- Kovács Krisztián: *Határmezsgyén... A református egyház a történelmi örökség és a megújulás esélyei között*, L'Harmattan, Budapest, 2018.
- Huber, Wolfgang: *Egyház a korszakváltás idején*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2002.
- *Magyar református önismereti olvasókönyv*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1997, 271–360.

A bibliai nyelvek szerepe a homiletikai exegézisben

Előadók:

- Dr. Papp György lelkipásztor, egyetemi adjunktus, MA patrisztika

Időpont: 2019. június 17–19.

Helyszín: Nagyvárad, KRE-székház

Kreditpont: 16 pont

Helyek száma: 15 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezési határidő: 2019. május 17.

Jelentkezni lehet: a judit_vincze@yahoo.

com e-mail címen vagy a 0741-179.307-es telefonszámon Vinczéné Pálfi Judit előadótanácsosnál

Rövid elméleti bevezető után konkrét példákon keresztül szeretnénk bemutatni, hogyan használhatja a gyakorló lelkipásztor a Szentírás héber és görög nyelvű szövegét, illetve a bibliai nyelvészeti kutatások eredményeit az igehirdetésre való készülés során. Ebből kifolyólag törekszünk fölkelteni az érdeklődést a héber, görög (és esetleg arám) nyelvben szerzett ismeretek felfrissítése iránt is.

Minden fordítás bizonyos mértékig értelmezés is – ez a megállapítás a Szentírára is igaz. Ennélfogva a Szentírás üzenetének jobb megértéséhez szükséges a görög és héber nyelv bizonyos fokú ismerete és rendszeres használata. A gyakorlatban azonban azt tapasztaljuk, hogy a Biblia eredeti nyelveinek használata háttérbe szorul. Jelen előadás-sorozat egyik nem titkolt célkitűzése fölkelteni az érdeklődést a héber, görög (és esetleg arám) nyelvben szerzett ismeretek felfrissítése iránt, és gyakorlati példákon keresztül bemutatni, hogyan segítheti (és gazdagíthatja) a gyakorló lelkipásztor munkáját a Szentírás eredeti nyelvű szövege az igehirdetésre való felkészülés folyamatában.

Könyvészet

- Kustár Zoltán: *A héber Ószövetség szövege*. Kálvin Kiadó, Budapest, 2010.
- Kustár Péter: *Az Ószövetség megértése*. Debrecen, 1988.
- Kiss Jenő: *Hármasban Isten színe előtt*. Exit Kiadó, Kolozsvár, 2010.
- Zsengellér József: Exegézis – igehirdetés – Ószövetség. In: uő: *Textus és kontextus*. L'Harmattan, Budapest, 2011, 15–27.
- Zsengellér József: Tudományos exegézis az igehirdető Egyházban. In: uő: *Textus és kontextus*. L'Harmattan, Budapest, 2011, 28–37.
- Balogh Csaba: Mit ígért Isten Ábrahámnak? Megjegyzések 1Móz 12,3b értelmezéséhez. *Református Szemle* 2009. 102. 265–285.
- Gelenczey-Miháltz Alirán: Mindnyájan görögök vagyunk? *Ókor* 2006/1. 5–10.
- Immink, Gerrit: *The Touch of the Sacred. The practice, theology and tradition of Christian worship*. Eerdmant, Grand Rapids (MI) 2014.

Hatékony kommunikáció az egyházi szolgálatban

Előadók:

- Dr. Somfalvi Edit teológiai adjunktus, Gyakorlati Tanszék, KPTI
- Bara Tünde közgazdász, grafológus, képző
- Vinczéné Pálfi Judit lelkipásztor, pasztorálpszichológiai lelkigondozó, képző (formator), keresztyén lelkigondozó

Időpont: 2019. szeptember 9–11.

Helyszín: Sződemeter, Nagykárolyi Egyházmegye

Kreditpont: 16 pont

Helyek száma: 15 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezési határidő: 2019. augusztus 9.

Jelentkezni lehet: a judit_vincze@yahoo.

com e-mail címen vagy a 0741-179.307-es telefonszámon Vinczéné Pálfi Judit előadótanácsosnál

Sokszor feltesszük azt a kérdést, hogy: miért szükséges egy olyan „terepen” a kommunikációról való értekezés, az ezt való gyakorlás, ahol ez a legtermészetesebb. Mert tanító egyházunk, illetve azok a munkatársak, akik itt dolgoznak, ezt gyakorolják állandóan. Azt is mondhatjuk, egyszerűen fogalmazva, hogy ez által, ebből élnek, egyszerűen fogalmazva.

Nos ezt én is vallom, azonban azt is látni kell, hogy az egyházban is vannak egyszerű, sima, de kemény és nehéz beszélgetések is. Van konfrontáció, még akkor is, ha nem akarjuk ezt elismerni. A konfrontációra, a véleménykülönbözőségre is szükség van. Amennyiben helyesen tudunk ezzel bánni, akkor ez is előreviheti közös ügyünket.

Továbbá az egyház olyan formában kell kommunikáljon, hogy a hitelességét ezáltal is igyekezzen megőrizni vagy netalán újraépíteni!!! (ahol erre van szükség).

Fontos az, hogy **hogyan kommunikálunk, mit kommunikálunk, fontos ismerni önmagunkat, ismerni azt, aki felé közlendőnk van.**

Mi az értékek és a közösségek megőrzését kell szorgalmazzuk és szolgáljuk!

Mai korunkban minden felgyorsult, hirtelen változik, alakul át, és mi azon értékekre alapozva szeretnénk egyházi közösségeinket megőrizni, amelyek több ezer éve kiállták a próbákat. Egyik ilyen érték az a kommunikációs módszer, amelyet a Szentírásból tanulhatunk, amelyet Jézus Krisztus is gyakorolt, illetve nyomában járva a lelkipásztor is igyekszik a gyülekezetben végezni.

Könyvészet

- Fodor László – Kriskó Edina: *A hatékony kommunikáció alapjai*, NoranLibro, Budapest, 2014.
- Dr. Henry Cloud – Dr. John Townsend: *Játszmák nélkül*, Harmat, Budapest, 2013.
- Klaus Douglas: *Az új reformáció, 96 tétel az egyház jövőjéről*, Budapest, 2005.
- Dr. Pálhegyi Ferenc: *Körkép, korkép, kórkép*, Budapest, 2004.
- Stephen B. Douglass: *A hétköznapiok menedzserre*, Budapest, 2009.
- Dr. Ken Blanchard – Mark Miller: *A titok, amit a nagy vezetők tudnak és tesznek*, Debrecen, 2004.

Alkalmazott dogmatika

Előadók:

- Kozák Péter református lelkipásztor, PhD rendszeres teológiai alprogram

Időpont: 2019. szeptember 23–25.

Helyszín: a Szatmárnémeti Református Egyházközség gyülekezeti háza

Kreditpont: 16 pont

Helyek száma: 20 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezési határidő: 2019. augusztus 23.

Jelentkezni lehet: a s.zs.kereszturi@gmail.

com e-mail címen vagy a 0748-939.124-es telefonszámon Keresztúri Sándor Zsolt lelkipásztornál.

Egyvaskos keresztyén dogmatika olvasásakor, amely tele van tűzdelve latin kifejezésekkel, féloldalas mondatokkal, dogmatörténeti utalásokkal – ráadásul meglehetősen absztrakt megfogalmazásban –, még egy teológiailag képzett református lelkész számára is az lehet az első kérdés, ami felszakad belőle: hogyan kapcsolódik ez a kompakt, rendszerbe foglalt tanítás a szürke hétköznapijainkhoz? Miképp alkalmazhatóak a kijelentés „örök igazságai” a XXI. századi ember életkérdéseire? És legfőképp: mi módon tudnánk ezt a gyülekezeti tagoknak és Isten-keresőknek érthetően és „életszagúan” továbbadni? Jelen előadás-sorozat a keresztyén dogmatika életközpontú újragondolását kínálja. Nem engedhetjük meg, hogy az a nagyszerű evangéliumi üzenet, amely rendszerbe foglalva egy ortodox, református dogmatikában élénk tárul, ne találja meg a kapcsolópontokat a ma emberének hétköznapi életével.

Jelen előadás-sorozat a 2018 tavaszán megkezdett előadás-sorozat folytatása. Mivel a dogmatika kontextusszerűségének elméleti megalapozását már előző alkalommal elvégeztük, ezért konkrét dogmatikai fejezetekkel haladunk tovább, nevezetesen a krisztológiával, a pneumatológiával és az

eszkatológiával. Továbbá az istenképünk kiegyensúlyozottsága céljából egy, a mai világunk számára egyáltalán nem népszerű témát is tárgyalni fogunk: az Isten szentségét. A szemléletmód azonban változatlan: az elvontnak tűnő, nagy keresztyén igazságokat a hétköznapi életünk és korunk kérdéseit figyelembe véve ragyogtatjuk fel.

Könyvészet

- Beale, G. K. & Kim, Mitchell: *God Dwells Among Us – Expanding Eden to the Ends of the Earth*, IVP Books, Downers Grove, IL, 2014.
- Kálvin János: *A keresztyén vallás rendszere I–II.*, a Magyar Református Egyház kiadása, Pápa, 1909–1910.
- Luther Márton: *Értekezés a keresztyén ember szabadságáról.* In: *Luther Márton Négy Hitvallása*, Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya, Budapest, 1996.
- Szűcs Ferenc: *A keresztyén szabadság lehetőségei és határai Kálvinnál.* *Theológiai Szemle* 1988. XXXI/2. 85–90.
- Welch, Ed: *Addictions: A Banquet in the Grave – Finding Hope in the Power of the Gospel*, P & R Publishing, United Kingdom, 2002.
- Wilbourne, Rankin: *Union with Christ*, David C. Cook, Colorado Springs, CO, 2016.

Százéves a Királyhágómelléki Református Egyházkerület

Előadók:

- Dr. Pálfi József lelkipásztor, egyháztörténész, egyetemi tanár (PKE)
- Emődi András egyházkerületi levéltáros, KRE

Időpont: 2019. szeptember 23–25.

Helyszín: Nagyvárad, KRE-székház

Kreditpont: 16 pont

Helyek száma: 15 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezési határidő: 2019. augusztus 23.

Jelentkezni lehet: a judit_vincze@yahoo.com e-mail címen vagy a 0741-179.307-es telefonszámon Vinczéné Pálfi Judit előadótanácsosnál.

Atéma egyháztörténeti jellege miatt aktuális, különösen ebben az évben. Az eltelt továbbképzési ciklus utolsó évében ezt a témát feldolgoztuk. Ám az érdeklődés nagy volta miatt ismét szükségesnek tartjuk az ajánlatok között tudni.

Az tartalom azonban kiegészül az Orth Imre életét és munkásságát bemutató tanulmányanyaggal, illetve négy további olyan személy munkájának a bemutatásával, akik egyházkerületünk gyülekezeti életét a maguk korában meghatározták.

A mindennapi egyház és közösségépítő lelkesi munka egyik alapvető feltétele az, hogy a lelkipásztor tiszta látással és alapos ismeretekkel rendelkezzen. Az alapos ismeretre azért van szükség, mert ezen tudás- és ismeretanyaggal tud tovább építkezni, fejlődni és fejleszteni. Ugyanakkor ez hozzásegít a tiszta és kiforrott látás kialakításához, vízióalkotáshoz.

A következő állítást többször több formában szoktuk idézni: mindaz, aki ismeri és tiszteli a saját történetét, gyökereit, ápolja és beépíti a jelenbe, méltó a jövőre is!

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület története a kialakulásától, létrejöttétől kezdve érdekes témát és ismeretanyagot biztosít a ma nemzedéke számára. Szükséges időben visszamenni, egy interaktív, ismeretanyagon alapuló utazást megtenni azért, hogy a gyökerek, a valóság, amelyre épült egyházunk, ma is érvényesülhessenek és helyet találjanak a mában.

Az egyháztörténet nem csak neveket, dátumokat, helyszíneket, hanem számtalan olyan összefüggést, nyilvánvaló és háttér-információt hordoz, amelyeket el kell mondani, rá kell világítani, ahhoz, hogy további impulzusokat adjon.

Lelkészeink pályájuk során folyamatosan és egyre több iratot termelnek, ugyanakkor egyre kevésbé kerülnek kapcsolatba történeti levéltári anyagokkal, elsősorban az elvileg kezelésük alatt lévő régi egyházközségi levéltárakkal. Ennek a jelenségnek természetesen több oka is van.

Az elmúlt évek során a bihari, érmelléki, szilágysomlyói és kis részben a nagykárolyi egyházmegyék gyülekezeti levéltárainak revíziója és digitalizálása során nem mindennapi tapasztalatokat nyertünk azoknak fizikai elhelyezése, állapota, rendezettsége (vagy rendezetlensége), egyáltalán léte vagy meg nem léte... és nem utolsósorban tudományos célokra való hasznosultsága tekintetében.

Az egyháztörténeti ismereteket nyújtó képzés részeként, sok fényképpel illusztráltan mutatnánk be a helyi levéltárügy legfontosabb kérdéseit, aktuális feladatait, a gyülekezeti levéltárak tekintetében felmerülő kérdésekre helyezvén a hangsúlyt.

Könyvészet

- Molnár János: *A Királyhágómelléki Református Egyházkerület története 1920–1942 között*, Királyhágómelléki Református Egyházkerület, Nagyvárad, 1999.
- Molnár János: *A Nagyvárad (Királyhágómelléki) Református Egyházkerület története 1944–1989 között*, Királyhágómelléki Református Egyházkerület, Nagyvárad, 2001.

- Pálfi József: *Orth Imre, a lelkiismeret-vallás híve. Tudós lelkipásztor sorsa a 20. századi Királyhágómelléken.* Hatvani István Teológiai Kutató Intézet, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen–Nagyvárad, 2014.
- Pálfi József: *Debreczeni István, aki megtanulta a mellényt többször ki- és begombolni.* D. Dr. Har-sányi András Alapítvány Kiadványai – 15. Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2011.
- Pálfi József: *Sulyok István. Fejezetek az egyház-szervező püspök és politikus életéből.* Királyhágómelléki Füzetek, Jubileumi sorozat, 4. sz. Kiadja a Királyhágómelléki Református Egyházkerület, Nagyvárad, 1996.
- *Vallásomat el nem hagynám. Kéziratoss konfirmációs Káték a 20. századi Királyhágómelléken.* Partium Kiadó, Nagyvárad, 2013.

Akadálymentesített gyülekezet

Előadók:

- Makkai Péter lelkipásztor, szociális munkás
- Sógor Enikő pszichológus, korai fejlesztési szakember
- Demeter Zsuzsa gyógypedagógus
- Vinczi Zsuzsa szociális munkás
- Olcsvári Tünde pszichológus

Időpont: 2019. október 7–9.

Helyszín: Nagyvárad, KRE-székház

Kreditpont: 16 pont

Helyek száma: 15 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: 2019. szeptember 6.

Jelentkezni lehet: a judit_vincze@yahoo.

com e-mail címen vagy a 0741-179.307-es telefonszámon Vinczéné Pálfi Judit előadótanácsosnál

AZ ÍH már tíz éve foglalkozik a fogyatékkal élők társadalmi integrációjával, munkahelyi, lakhatási, szabadidő-eltöltési tevékenységeket és területeket jelent ez, amely során több sikert, de kudarcot is elértünk. Tapasztalataink szerint a református egyházunk gyülekezeteiben, annak ellenére, hogy az igehirdetéseknél gyakran téma a fogyatékkal élők története, a gyakorlatban azt látjuk, hogy a fogyatékkal élők és családjaik hiányoznak istentiszteleteinkről, programjainkról. Nem elég az épületeink törvény szerinti akadálymentesítése, az egész gyülekezet szellemi-lelki nyitottságát, érzékenységét kell ebbe az irányba előmozdítanunk.

A fogyatékkal élők és családjaik elszigetelődése osztársadalmi probléma. Segítség és támogatás nélkül helyzetükből nem tudnak kilépni, és ez hatványozottan érvényes a gyülekezeteinkre nézve.

A lelkésztovábbképző tanfolyamunk célja az attitűdök és kompetenciák fejlesztése annak érdekében, hogy minden gyülekezeti tag érzékenyebbé váljon, társadalmi részvétele növekedjen, valamint a fogyatékkal élők iránti felelőssége kialakuljon.

Könyvészet

- Könczei György – Kálmán Zsófia: *A Taigetosztól az esélyegyenlőségig*, Osiris, 2002.
- Erik W. Carter: *Including People with disabilities in faith communities*, 2013.
- Gerard Egan: *Segítő készségek fejlesztése*, 2007.
- Bagdy Emőke – Telkes József: *Személyiségfejlesztő módszerek*, 2004.
- Gere Ilona: *Kapcsolatépítés fogyatékos ügyfelekkel*, 1998.

Teremtéstan és antropológia – mai dogmatika

Előadók:

- Sípos Alpár Szabolcs református lelkipásztor, a Fiúság Akadémia vezetője és tanára
- Kozák Péter református lelkipásztor, PhD rendszeres teológiai alprogram

Időpont: 2019. december 2–4.

Helyszín: Súlyomkővár, Református Ifjúsági Központ

Kreditpont: 16 pont

Helyek száma: 25 fő

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezési határidő: 2019. november 1.

Jelentkezni lehet: a szabolcsbogdan@yahoo.com e-mail címen vagy a 0787-899.015-ös telefonszámon Bogdán Szabolcs lelkipásztornál.

Egyvaskos keresztyén dogmatika olvasásakor, amely tele van tűzdelve latin kifejezésekkel, féloldalas mondatokkal, dogmatörténeti utalásokkal – ráadásul meglehetősen absztrakt megfogalmazásban –, még egy teológiailag képzett református lelkész számára is az lehet az első kérdés, ami felszakad belőle: hogyan kapcsolódik ez a kompakt, rendszerbe foglalt tanítás a szürke hétköznapijainkhoz? Miképp alkalmazhatóak a kijelentés „örök igazságai” a XXI. századi ember életkérdéseire? És legfőképp: mi módon tudnánk ezt a gyülekezeti tagoknak és keresőknek érthetően és „életszagúan” továbbadni?

Jelen előadás-sorozat a keresztyén dogmatika életközpontú újragondolását kínálja.

Nem engedhetjük meg, hogy az a nagyszerű evangéliumi üzenet, amely rendszerbe foglalva egy ortodox, református dogmatikában élénk tárul, ne találja meg a kapcsolópontokat a ma emberének hétköznapi életével. Az, hogy szíven találja-e, egyedül a Szentlélek titokzatos munkálkodásán múlik. Az viszont rajtunk, hogy milyen mértékben bontjuk

le azokat az – Isten és ember találkozása közé ékelődő – akadályokat, amiket sok esetben mi magunk emeltünk. Hogy mindez megvalósulhasson, engedelmeskednünk kell Jézus Krisztusnak, aki úgy jelenti ki magát, hogy közben bennünket – a dogmatikánkkal együtt – nemcsak az írott Ige, hanem az „Élet iskolájába” is beíratott. A dogmatikai tudásunkkal nem menekülhetünk el egy szellemi elefántcsonttoronyba, hanem egyre inkább megtanulhatjuk azt megélni, továbbadni és a mindenkori kontextusra és a jelenkor kérdéseire alkalmazni.

Először tisztázzuk a dogmatika életből kiinduló megközelítésének fontosságát és legitimitását, illetve korunk „kapcsolópontjait” a keresztyén igehirdetés és teológia számára. Utána a világnézet fogalmát boncolgatjuk, és azt, miért fontos róla beszélnünk. Így térünk rá – sokrétű applikációval – a világunk és az ember eredetére, azaz a teremtés-tanra és az antropológiára. Végül megnézzük korunk kontextusát is, amire a dogmatika igazságait alkalmaznunk kell, ami a hamartológia tárgyalásába csúcsosodik ki.

Könyvészet

- Beale, G. K. & Kim, Mitchell: *God dwells among us – Expanding Eden to the Ends of the Earth*, IVP Books, Downers Grove, IL, 2014.
- Kálvin János: *A keresztyén vallás rendszere I–II.* a Magyar Református Egyház kiadása, Pápa, 1909–1910.
- Luther Márton: *Értekezés a keresztyén ember szabadságáról.* In: *Luther Márton Négy Hitvallása*, Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya, Budapest, 1996.
- Szűcs Ferenc: *A keresztyén szabadság lehetőségei és határai Kálvinnál*, *Theológiai Szemle* 1988. XXXI/2. 85–90.
- Welch, Ed: *Addictions: A Banquet in the Grave – Finding Hope in the Power of the Gospel*, P & R Publishing, United Kingdom, 2002.
- Wilbourne, Rankin: *Union with Christ*, David C. Cook, Colorado Springs, CO, 2016.

MEGHALAD A TEHER?

ELFÁSULTÁL?

NEHÉZ ERRŐL BESZÉLNI?

VAN SEGÍTSÉG!

HISZ
VAN SEGÍTSÉG.

facebook.com/Hivatasmegorzo
hivatasmegorzoszolgalat.wordpress.com
hisz2015@gmail.com

KOORDINÁTOR:

Beke Boróka

0729-122134 | bekeboroka@gmail.com

mediáció

HATÉKONY,
MEGBÍZHATÓ
KONFLIKTUSRENDEZÉS

„Mindez pedig Istentől van, aki minket magával megbékéltetett Jézus Krisztus által, és aki nekünk adta a békéltetés szolgálatát.”

2Kor. 5,18

**ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET
MEDIÁCIÓS SZOLGÁLATA**

Koordinátor: Beke Boróka

bekeboroka@gmail.com • 0729 122134

KOLOZSVÁR
Bethlen Kata
Diakóniai Központ
400075 Cluj-Napoca
Str. Ponorului nr. 1
0264-440510
bethlenkata@gmail.com

MAROSVÁSÁRHELY
Gecse utcai gyülekezeti ház
540067 Târgu Mureș
Str. Ștefan cel Mare nr. 26
0751-068676
kistemplom@yahoo.com

NAGYVÁRAD
Csillagváros
417337 Oradea
Str. Teiului nr. 2
0741-179307
judit_vincze@yahoo.com

SZATMÁRNÉMETI
Szatmárnémeti Református
Egyházközség
Gyülekezeti Háza
440058 Satu Mare
Str. Wolfenbüttel nr. 4
0748 939124
s.zs.kereszturi@gmail.com

HADAD
Degenfeld-kastély
447155 Hodod
Str. Principală nr. 199
0741-179307
judit_vincze@yahoo.com

NAGYVÁRAD
Királyhágómelléki
Református Egyházkerület
székháza
410202 Oradea
Str. Sulyok István nr. 9
0259-435386
www.kiralyhagomellek.ro

SZŐDEMETER
445300 Tășnad
Str. Stefan cel Mare nr. 1
0756-096516
pakularjuli@gmail.com

SÓLYOMKÖVÁR
Református
Ifjúsági Központ
417550 Șinteu,
nr. 7/A
0749-193727
miklos_kari@yahoo.com

**ERDÉLYI
REFORMÁTUS
EGYHÁZKERÜLET**

**KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI
REFORMÁTUS
EGYHÁZKERÜLET**

HEKS